

Bányatörvény-javaslat.

ELSŐ FEJEZET.

Általános határozatok.

1. §.

A földtulajdonos rendelkezési joga alól kivett ásványok vagy

- a) fentartott ásványok, vagy
- b) szabad ásványok.

2. §.

Fentartott ásványok a konyhasó és annak oldatai, valamint azon sófajok is, melyek a konyhasótelepeken vagy ezekkel közvetlen összeköttetésben találhatók.

Ezen ásványok az állam számára fentartvák s annak hozzájuk való kizárólagos joga külön szabályoztatik.

3. §.

Szabad ásványok a következők:

- a) arany, ezüst, higany, réz, vas, ólom, ón, antimon, cink, kadmium, kobalt, níkel, mangán, chrom, arsen, bismut, tellur, molybdän, volfram, titan, platín, urán, kén és ezeknek érezei;
- b) limsó és gáliez érecek;

c) minden fajú kőszén, grafit, földgyanta, kőolaj és olajos palák,

d) cementvizek.

Mindezen ásványok, ha természetes települési helyeiken, vagy elhagyott górczokban találhatók, a jelen törvény szabványainak megtartása mellett bárki által — az államkincstárt sem kivéve — csakis bányajogosítványok alapján felkereshetők és tulajdonul megszerezhetők.

4. §.

Bányajogosítványt mindenki nyerhet, ki az ipartörvény értelmében iparüzletet önállóan gyakorolhat.

Bányahatósági hivatalnokok, valamint ezeknek nejei s gyámságuk alatti gyermekei, az illető hivatali kerületben bányajogosítványt vagy bányatulajdont sem nem bírhatnak, sem nem szerezhhetnek.

Örökösödés által birtokukba esett bányajogosítvány, vagy bányarészek megtarthatására nézve az illető minster határoz.

5. §.

Bányajogosítványok megadására a bányahatóságok illetékesek. Hol e törvény szövegében egyszerűen a bányahatóságról van szó, az első fokú bányahatóság értetik.

MÁSODIK FEJEZET.

A kutatásról.

6. §.

Szabad ásványt felkeresni vagyis kutatni mindenütt, úgy a felszínen, mint a föld alatt szabad, kivéve:

a) községekbeli köztérekben, utczákon és temetőekben, közutakon, vaspályákon, vízvéd-építményeken, valamint erődtételek körén belül, mely helyekre nézve az illetékes hatóság engedélye szükséges, továbbá

b) gyógyforrások közelében és más oly helyeken, hol a kutatás fontos közgazdászati érdekekkel összeütközésbe jön, a bányahatóság által e célra megállapítandó területen belül;

c) középületekben, lakházakban, külön álló pinczékben, szilárd anyagból előállított egyéb épületekben és ezektől 40 méternyi távolságon belül, ugyszintén zárt udvarokban bekerített házi és díszkertekben tulajdonosaiknak engedélye nélkül;

d) idegen bányatelkekből vagy azokon át, ha az illető bányatulajdonos beleegyezését meg nem adja.

7. §.

Minden kutató ebbeli szándékát az illetékes bányahatóságnak bejelenteni tartozik, mely a megtörtént bejelentésről neki igazolványt kiadni köteles.

Ezen igazolvány, a bejelentőnek sem bizonyos térre való kizárólagos, sem elsőbbségi jogot nem biztosít és csakis a földtulajdonossal szemben igazolásul szolgál.

8. §.

A kutató nyert igazolványát a kutatási munkálat megkezdése előtt az érdekelt földbirtokosnak előmutatni s azzal a kárpótlás iránti egyezkedést megkísérteni köteles.

Ha ezen egyezkedés barátságos úton nem sikerülne, a VII fejezetben megszabott eljárásnak van helye.

9. §.

Ha valaki kizárólagos kutatási jogot szerezni kíván, az általa választott pontot a bányahatóságnak bejelenteni tartozik.

Ezen pontból, mint középpontból neki a bejelentés alapján egy bizonyos köralakú téren belül kizárólagos jogosultságra van igénye.

Ily kijelelt tér zártkörű kutatványt képez s annak bejelentője zártkörű kutatványosnak neveztetik.

10. §.

A bejelentésben a bejelentő neve polgári állása és állandó lakása kiteendő, valamint a 9. §-ban említett középpont ismerető helyszíni jeleivel oly határozottan megjelölendő, hogy azt felmérés útján a helyszínen bármikor biztosan megállapítani lehessen.

11. §.

Zártkörű kutatványokra való bejelentés vagy írásbelileg, vagy előszóval eszközölhető. Előszóval történt bejelentések felett jegyzőkönyv veendő fel.

12. §.

Mások nevében teendő bejelentések csakis felhatalmazás mellett eszközölhetők, ha ez hiányoznék, e hiány a bányahatóság által kiszabott és meg nem hosszabbítható záros határidő alatt pótolandó, különben a bejelentés visszautasíttatik.

13. §.

A bejelentés által nyert előjog azon időtől kezdve érvényes, melyben a bejelentés a bányahatósághoz érkezett.

Oly bejelentés, melyben a 10. §-ban megszabott kellékek valamelyike hiányoznék, visszautasítandó.

14. §.

A bányahatóság köteles minden szabályszerű bejelentésről elismervényt kiadni, melyben a bejelentés beérkezésének napja, a zártkörű kutatvány területe pontosan ki van jelölve, köteles továbbá ennek másolatát azon község előjáróságának megküldeni, melynek határán a zártkörű kutatvány területe fekszik. Ez elismervény egyuttal a földtulajdonos irányában is igazolásul szolgál.

A bányahatóság az elismervény kiadása mellett egyuttal a félveenkint teljesítendő munkát megszabni köteles.

15. §.

A zártkörű kutatvány területét azon körnek tere képezi, melynek sugara a bejelentésben megjelelt középpontból az alább megjelelt hosszúságig terjedhet és pedig:

a) azon bányakerületekben, hol a bányatelkekre nézve az 51. §. a) c) szerinti siktelkek és az 52. §. szerinti hossztelkek adományozhatók, szintesen mérve legfeljebb 500 méterig;

b) a köszénre bejelentett zártkörű kutatványoknál szintesen mérve, legfeljebb 2000 méterig;

c) az abrudbánya-verespataki bányamegyében ott, hol az 53. §. értelmében köbtelkek adományozandók, függőlegesen mérve 24 méterig;

d) Erdély ugynevezett aranykerületében s Hunyadmegyében, hol az 54. §. szerint kistelkek adományozása megengedett, azon vállalkozók számára, kik ily kistelkeket igényelnek, függőlegesen 30 méterig;

e) a felsőbányai középhegyi bányamegyében α) azon bányatérek, melyek az átfektetett kincstári bányatelkek határoldalain belül fekszenek, a kincstárral 1872. évben létrejött és fennálló egyezés érvénybe lépteig zártkörű kutatvány, vagy adomány által elfoglalva voltak s térképileg vannak felvéve, de felhagyás, vagy elvonás folytán szabaddá válnak: a zártkörű kutatványi tér — újabbi bejelentés esetében — úgy a felszíni területre, mint a magasságra és mélységre nézve az eddigi méretekben adatik meg; β) azon bányatérek, melyek az átfektetett kincstári bányatelkek határoldalain belül fekszenek, a kincstárral 1872. évben létrejött egyezés érvénybe lépteig zártkörű kutatvány vagy adomány által elfoglalva nem voltak: a vizirányos zártkörű kutatványi kör sugara 56 méter, mélysége azonban csak a kincstári adomány-okmányokban meghatározott lebegő vonalig terjed; γ) azon bányatérek, melyek az átfektetett kincstári bányatelkeken kívül esnek, a kincstárral 1872. évben létrejött egyezés érvénybe lépteig zártkörű kutatvány vagy adomány

által eltozgalva voltak, tehát térképíleg vannak felveve, de felhagyás vagy elvonás folytán szabaddá válnak: a zártkörű kutatványi tér — újabbi bejelentés esetében — a vizirányos területre az eddigi méretekben adatik meg, magassága vagy mélysége a zártkörű kutatványnak azonban csak régíbb jogok által korlátozható.

Az *a)* és *b)* pontok alatt említett zártkörű kutatványoknál a kizárólagos tér függőlegesen a végtelen mélységig tart, a *c)* és *d)* pont alattiaknál pedig szüntesen az iránytű szerint kijelölendő irányban, még pedig a *c)* alattiaknál 80 és a *d)* alattiaknál 60 méterig terjed.

16. §.

Ha a kutatni szándékozó a 15. §. *a)*, *b)* pontjaiban említett területnél kisebbet kívánna, ezen szándékát a bejelentésben kifejezni és a sugár rövidebb mértékét világosan kijelelni tartozik.

17. §.

Ha oly zártkörű kutatványra, hol a kijelelt terület részben, vagy egészben összevág, egy és ugyanazon napon több bejelentés érkezik a bányahatósághoz, ez esetben a terület összevágó része, ha csak a felek önkényt máskép nem egyeznek ki, a bejelentőket közösen illeti.

18. §.

Ha a bejelentés oly területre történnék, mely más zártkörű kutatvány területével, vagy adományozott bányatelekkel részben összevág, a későbbi bejelentő kizárólagos jogot csak a fenmaradt területre nyerhet.

19. §.

A 15. §. *a)* *b)* pontjai alatt előadott esetekben a zártkörű kutatványos a bányahatóságtól nyert zártkörű kutatvány elismervényének átvételétől számítandó 15 nap alatt a nyert terület középpontján a kutatványi jelt felállítani köteles.

20. §.

A kutatványi jel egy faoszlop, melyre tartós anyagból tábla illesztetik. E táblán a bányászjelvény (✂) alatt a zártkörű kutatványos neve, az elismervény kelte és száma, valamint a kör sugarának hossza kitéendő.

21. §.

Ha a zártkörű kutatványos a kutatványi jelt a fennebb kiszabott időben felállítani elmulasztaná, vagy azt nem a bejelentésben megjelelt középponton állítaná fel, kárpótlással tartozik mindazon károkért és költségekért, melyeket mulasztása, vagy a jelnek hibás felállítása okozott.

22. §.

A zártkörű kutatványos köteles a kutatványi jel felállítását haladék nélkül azon terület községi előjáróságának bejelenteni, melyen a jel felállított.

Az előjáróság a tett bejelentésről és a jelnek tényleges felállításáról elismervényt kiadni tartozik.

23. §.

A zártkörű kutatványosnak jogában áll kutatványi köréből minden idegen kutatót kizárni.

24. §.

A zártkörű kutatványos jogosultsága mindaddig tart, míg az ezen törvény 14. és 208. §§. értelmében reá szabott kötelezettségeknek megfelel.

25. §.

Ha a zártkörű kutatványos területének szomszédságában valaki adományozandó bányatelekre nyújtana be felkérvényt, ily telek, külön egyezkedés nem sikerülte esetében csak úgy fektethető, hogy annak határa a zártkör középpontjától az 51. §. a) és 52. §. alatti esetekben legalább 250, az 51. §. b) alatti esetében pedig legalább 500 méterre távol maradjon.

Az 51. §. *c)* pontjában említett ásványokra, a mennyiben a szomszédságban adományozandó bányatelek szintén ily ásványokra kéretik, ezen bányatelek külön egyezkedés nem sikerülte esetében csak úgy fektethető, hogy annak határa a zártkör középpontjától legalább 350 méterre távol maradjon. A mennyiben pedig a szomszédságban adományozandó bányatelek az 51. §. *a)* és *b)* pontjaiban említett ásványokra kéretik, ily bányatelek fektetése a zártkörű kutatvány által korlátozva nincsen ugyan, a zártkörű kutatványosnak azonban az adományozandó bányatelken belül is egy oly köralakú tér biztosítva marad, melynek sugara a zártkör középpontjától legalább 350 méterre terjed.

Oly zártkörű kutatványos, kinek kutatványi tere középpontjától a most említett *a)*, *b)* és *c)* esetekben alkalmazandó távolságokra sem terjed ki, annak kiterjesztését saját zártkörű kutatványa határain túl a felkérő ellenében nem követelheti.

A 15. §. *d)* és *e)* pontjaiban említett vidékeken a zártkörű kutatvány kizárólagos terébe a szomszédságban előforduló felkérés esetében sem szabad bányatelket fektetni, ha abba a zártkörű kutatványos bele nem egyezik.

26. §.

A zártkörű kutatvány munkálatai folyamában nyert szabad ásványok (3. §.) a zártkörű kutatványos tulajdonát képezik, ellenben azon ásványokkal, melyek adományozás alá nem tartoznak, a 97. és 118. §§. szerint eljárni köteles.

A zártkörű kutatványos a szabad ásványok termeléséről rendes jegyzéket vezetni, és a nyert szabad ásványok mennyiségéről a bányahatóságnak félévenként jelentést tenni tartozik.

27. §.

A zártkörű kutatvány jogosítványa másra szabadon átruházható, a felek azonban az ily átruházási okmányt a bányahatóságnak bemutatni kötelesek.

Míg az átruházás a fennebbi módon be nem jelentett, a kutatóványai kötelezettségek teljesítéseért a bányahatóság irányában az előbbi zártkörű kutatóványos felelős.

28. §.

A bányahatóság köteles a zártkörű kutatóványok bejelentéséről, a kiadott elismervényekről, átengedéséről és az azokra vonatkozó, a bányahatóság értékre jutott eseményekről külön feljegyzési könyvet vezetni és annak megtekintését mindenkinek megengedni.

A községi előjáróság pedig a 14. §. szerint vele közlött irományokat időszerinti sorrendben tartani és azoknak megtekintését szintén mindenkinek megengedni tartozik.

HARMADIK FEJEZET.

A felkérésről.

29. §.

A szabad ásványok birtokba vételére való jog adományozás útján szerzhető. Ezt pedig az illetékes bányahatóság csak előzőleg hozzá írásban benyújtott felkérvenyre adhatja meg.

30. §.

Ha a felkérvény más nevében adatik be, meghatalmazás szükséges, melynek hiányában a 12. §-ban megszabott eljárás alkalmazandó.

31. §.

A bányahatóság a felkérvény benyújtásának napját jegyzékbe venni köteles. A fél kívánatára a felkérvény benyújtásának napját bizonyító elismervény kiállítandó.

32. §.

A felkérvénynek következőket kell tartalmaznia:

1. a felkérő nevét, polgári állását és állandó lakását;
2. azon szabad ásvány megnevezését, mely a felkérvény fő tárgyát képezi;

3. a felkért bányatelekbe foglalandó lellyhelynek, valamint a benne megjelölt és a bányatelek kimérése alapjául szolgáló feltárási pontnak körülményes leírását minden ismertető jelével. Különösen megjelölendő a közigazgatási kerület és azon község határa, melyben a lellyhely fekszik. Végre világosan ki-
teendő a feltárási pontnak távolsága s iránya két oly ponttól, melyek helyükből el nem mozdíthatók, s melyeknek felismerése iránt tévedés elő nem állhat;

4. az adományozandó bányatelek fektetését, határait, térfogatát és nevét, valamint azon nyilatkozatot, valjon a felkért bányatelek a bányatelekkönyvben önállóan, vagy egy már telekkönyvezett bányatelekhez új alkatrészképen igrtatassék. Ha több felkérő van, megnevezendő a czég, mely alatt a felkérők a 133. §. értelmében bányatársulattá alakulni kívánnak, különben a bányatelek neve szolgál czégül;

5. a felkérő által ismert szomszéd bányavállalatok neveit.

33. §.

Ha a felkérvényben a 32. §. 1., 2., 3. pontjaiban előadott kellékek bármelyike hiányzanék, a felkérvény a hiányok megjelölése mellett haladék nélkül visszautasítandó.

Ha azonban a felkérvényben ugyanazon §. 4. és 5. pontjaira vonatkozó más hiányok találtnának, ezeknek pótlására a bányahatóság meg nem hosszabbítható 30 napi határidőt tűz ki, melynek eredménytelen lejárta esetére a felkérvény elutasítandó.

34. §.

A felkérvény érvényessége feltételeztetik attól, hogy a felkérő a szabad ásványt a megjelölt lellyhelyen valósággal és a felkérvény beadása előtt megtalálta legyen, s hogy annak birtokbavételével mások korábbi jogát nem sérti.

35. §.

A ki felkérvényében az 51. §. szerint, vagy az 55. §-ban β) alatt említett téreken sík teleknek adományozását kívánja,

a felkérvényéhez két egyenlő példányban fektetési tervrajzot csatolni köteles.

E tervrajz katastralis mértékben oly módon készítendő, hogy azon a feltárási pont, a felszín, a kijelölendő bányatelek határai és fektetése a 32. §-ban megnevezett két állandó pont, ugyszintén a tájékozásul szükséges délvonal kitűn-
lessenek.

Oly felkérő, ki bányatelek - adományozást az 52., 53., 54. §§. és az 55. §. α), γ) pontjai szerint kíván, nem tartozik felkérvényéhez fektetési tervrajzot csatolni.

36. §.

Ha a felkérvényhez nem csatoltatott a 35. §-ban követelt fektetési tervrajz és a felkérő annak saját költségére hiteles bányamérnök által eszközözendő elkészítését a felkérvény benyújtásakor nem kérvényezte, a bányahatóság által a hiányzó tervrajznak hat hét alatti beterjesztésére azon figyelmeztetéssel utasítandó, hogy mulasztás esetében felkérvénye érvénytelenné válik.

Ha a felkérő a fektetési tervrajzot csak egy példányban nyújtotta be, a bányahatóság, a hiányzó másodpéldányt a felkérő költségére készítteti el.

37. §.

A felkérvényben megjelelt bányatelek fektetése és határai az 51. §-ban leírt síktelkeknél a szemle előtt a fektetési tervrajzon megjelelt határokon belül megváltoztathatók.

Későbbi felkérők ellenében a már felkért s a 35. §. szerint megjelelt, illetőleg a fektetési tervrajzon kellőleg elvonalozott bányatelek mindaddig zárva van, míg a felkérvény érvénye tart.

A felkérvénynek érvénye annak a bányahatósághoz való beérkezésétől számítandó akkor is, ha a 33. §. 2-ik pontjában elősorolt hiányok a kiszabott időben pótolattak, illetőleg a fektetési tervrajz a 39. §-ban meghatározott idő alatt benyújtatott.

38. §.

A felkérvény a 27. §-ban megállapított szabályok szerint másra is átruházható.

39. §.

Ha egy és ugyanazon napon két vagy több felkérvény adatlék be, melyekben a kikért terület részben vagy egészben összevág, ily esetben a terület összevágó része — ha csak a felek önkényl máskép ki nem egyeznek — a felkérőket közösen illeti meg.

Ha ugyanazon napon, ugyanazon területre felkérvény és zártkörű kutatvány is bejelentetnék, az elsőbbség a felkérőt illeti meg.

40. §.

A bányahatóság a felkérvényeket nyilvántartani köteles és az illető feljegyzések a 28. §. szabványai értelmében eszközöndők.

NEGYEDIK FEJEZET.

Az adományozásról.

41. §.

A törvényszabta kellékekkel ellátott felkérvény beadása elsőbbségi jogot biztosít a felkért bányateleknek az 51 — 55. §§-ban meghatározott kiterjedésben való adományozására, a mennyiben ez által másnak előbb szerzett bányajogositványai nem sértenek.

42. §.

A felkérvényt hivatalos szemle s azt az adományozás követi.

Ezen általános szabály alól kivételnek a felsőbányai középhegyi bányamegyében az 55. §. a) γ) alatt említett bányatelekekre nézve benyújtott felkérvények.

43. §.

Minden felkérvény felett külön szemle tartandó. Erre a bányahatóság határnapot tűz ki, s azt:

- a) a felkérőnek legalább 45 nappal előbb tudtul adja;
- b) a hivatalos lapban hivatalból közzé teszi;
- c) tudatja egyúttal e határnapot az előtte ismeretes szomszéd érdekeltekkel, legyenek azok zártkörű kutatóványosok vagy bányatulajdonosok, tudatja azt továbbá a községi előljárósággal, a közigazgatási hatósággal pedig a végett, hogy a határnapot köröztetés útján is köztudomásra hozza és a 45. §. c) pontjában érintett köztekintetek érvényesítése végett magát képviseltesse.

44. §.

A felkérő vagy más érdekelt fél kérelmére a bányahatóság a szemléhez elfogulatlan szakembereket is hívhat meg, ha az ez iránti kérelem legalább 30 nappal a kitűzött szemle előtt nyújtatik be.

45. §.

A bányahatósági kiküldött a szemle alkalmával

- a) meggyőződést szerez az ásványtelefnek a bejelentett helyen való tényleges létezéséről;
- b) felmérés útján meghatározza a feltárási pont fekvését;
- c) megvizsgálja a fektelési tervrajzot, hiányait kiigazítja, vagy, ha a felkérvényhez a 35. §. utolsó kikezdése alapján ily tervrajz nem csatoltatott, azt elkészíti;
- d) megkísérli a felek hozzájárulása mellett a kiegyezést azon esetben, ha kitűnnék, hogy a felkérő által kívánt bányatelki határolások a szomszéd érdekeltek korábbi jogait sértik;
- e) tárgyalja a köztekintetek iránt felmerülő kérdéseket s a felkérő viszonyait más érdekeltekkel szemben, végül
- f) megállapítja az adományozandó bányatelek fektelését és alakját.

46. §.

Ha a felkérő a szemlére a helyszínen meg nem jelenik, a bányahatósági kiküldött a felkérvény értelmében megteszi a felvételeket és megtartja a tárgyalást. A bányahatóság e felett vagy érdemileg határoz, vagy a körülményekhez képest új szemlére azon megjegyzéssel tűz ki határidőt, hogy akkor az ügy véglegesen elintéztetni fog.

47. §.

A bányahatóság minden egyes felkérvény felett külön határozni és határozatát a kért adományozás meg- vagy meg nem adhatása iránt az érdekelt felekkel tudatni köteles.

48. §.

Ha azonban az adományozás ellen magánjogi természetű s a szemle alkalmával ki nem egyenlíthető kifogások tételeznének, a bányahatóság az adományozás iránti elhatározást felfüggeszti s a felkérőt oda utasítja, hogy a felszólamló ellen felhívási keresetet indítson, és ez iránt magát 30 nap alatt a bányahatóságnál igazolja, ellenkező esetben felkérvénye érvénytelenné válik.

Ha az ennek folytán hozott bírói ítélet jogerőre emelkedik, a bányahatóság a nyertes fél folyamodására az adományozás felett határoz.

49. §.

A bányahatóság a fennebbiek alapján az adományozás kiadhatását határozván, ezen határozatot, miután bányahatósági szempontból érvényre lépett, a hivatalos lapban azon megjegyzéssel hirdetteti ki, miszerint mindenki jogosítva van 3 hó letelte alatt ellenvetéseit, a mennyiben azok bányahatóságilag még nem tárgyalattak volna, a bányahatóságnál előadni, vagy magánjogi igényeire nézve az illetékes törvényszéknél keresetet indítani.

Ez utóbbi esetben az illető a kereset megindítását a bányahatóságnál igazolni köteles.

Ha a kitűzött 3 havi idő alatt sem ellenvetés nem téte-
tett, sem a kereset indítása nem igazoltatott, a bányaható-
ság kihirdetett végzése, s az annak alapján kiadandó ado-
mányozás azontúl semmi jogcím alatt meg nem támadható.

50. §.

Mihelyt az adományozás ellen akadály fenn nem forog,
az adományozási okmány kiállítandó.

Az adományozási okmánynak a felkérvényre és szemlére
való hivatkozással tartalmaznia kell:

1. az adományos nevét, állandó lakhelyét és polgári
állását;
2. az adományozott bányatelek nevét;
3. a bányatelek térfogatát és vonatkozással a mellék-
lendő fektetési tervrajzra, annak határait is;
4. azon községnek, járásnak és közigazgatási területnek
nevét, melyben a bányatelek fekszik;
5. annak kijelentését, vajon az adományozott bányatelek
a bányatelekkönyvben önállóan, vagy mely máris telek-
könyvezett bányatelekhez új alkatrészképpen bekebeleztessek.

51. §.

Az adományozandó síktelek terjedelmére nézve az ado-
mányos a következő legnagyobb téreket veheti igénybe:

a) 200,000 □ méternyi tért a köszén kivételével mind-
azon szabad ásványoknál, melyek a föld szilárd kérgében
találhatók;

b) 800,000 □ méternyi tért, ha az adományozás köszén-
telepekre kéretik;

c) 400,000 □ méternyi tért oly ásványoknál, melyek fel-
színi torlatokban, gurulatokban, továbbá elhagyott bányá-
gorczokban fordulnak elő; kivévén, ha az utóbbiak adomány-
ozott bányatelkekben fekszenek.

Az a) és b) alatt érintett tért a fentebbi mértékben szintes
és egyenes vonalak határolják meg s ezen vonalak közti tér

függőlegesen a végtelen mélységig s a meglevő magosságig képezi az adományozott telket.

A c) alatti síktelekeknél a fenn megszabott tér mélysége a föld színétől csak az alapkőzetig adományoztatik, hol t. i. a fenn megjelelt ásványlerakodások véget érnek.

Az adományozandó síktelek alakját illetőleg, szabadságában áll az adományosnak a kiszabott térfogat korlátai közt telkének tetszés szerinti, egyenes vonalú alakot adni, úgy azonban, hogy α) a feltárási pont a telek határai közé foglaltassék, és β) bármely határpont egy másik határponttól távolabb ne legyen, mint 1000 méterre 200.000 □ méternyi, 1400 méterre 200,000 □ méternyi, 1400 méterre 400,000 □ méternyi, végre 2000 méterre 800,000 □ méternyi teleknél. A mértékek ezen aránya akkor is megtartandó, ha az adományos a megszabott térnél kisebb terjedelmű telket venne igénybe.

52. §.

A felső-magyarországi bányakerület azon vidékein, hol eddig hossztelek voltak szokásban, ily hossztelek ezentúl is, de csak ott adományozhatók, hol a síktelek a fennálló bányatulajdonjogok megsértése nélkül nem alkalmazható.

Áll pedig ezen hossztelek a felszínen el nem határolható oly térből, mely a megjelelt ásványtelepet mind vonultában, mind dülésében kíséri s melynek hossza a vonulás irányában 600 méterre mérendő olyképpen, hogy abban a feltárási pont befoglaltassék, szélessége pedig az ásványtelep választékát képező tiszta fedű- és fekűtől mindkétfelé 20 méterre, s végtelen mélységre terjed.

A bányahatóság kiküldöttje a bányaszemle alkalmával mindenkor megvizsgálni köteles, vajon síktelek adományozása fennálló korábban szerzett jogosítványok megsértése nélkül helyt foglalható-e vagy sem.

53. §.

Az abrudbánya-verespataki bányamegyében, egészen az orlai Szt.-Kereszt altárna szájának talapjától lefelé számílandó 20 méternyi mélységig köbtelek adományozandók.

Ezen köbtelek térfogata 28,000 köbméternél nagyobb nem lehet.

A szintes és függőleges oldalak méretei pedig úgy választandók, hogy azoknak egyike sem legyen nagyobb 40 méternél, a legrövidebb oldal azonban nem kisebb, mint a leghosszabbnak fele.

54. §.

Az erdélyi aranykerület és Hunyadmegye azon vidékein, hol eddig kistelek adományoztattak, ilyenek ezentúl is felkérhetők és adományozhatók, ezeknek méretei következőkép határozatnak meg:

a telek szélességét és magasságát illetőleg a felkérő által szabadon választott, de az adományozandó térbe beleső feltárási pontból 30 méternyi szélesség s ugyanannyi mélység vagy magasság mérelik ki.

A telek hosszúsága lehet megszabott vagy határozatlan.

Ha a felkérő bányatelkének hosszára nézve vízszintesen 60 méterrel megelégszik, az így elhatárolt telket minden körülmény közt — korábbi jogositványok esetén kívül — csorbitatlanul megtartja.

Ha ellenben a telek hosszára nézve korlátlan tért kíván, akkor a kistelek szintes hossza a delejtű szerint kijelölendő irányban mindaddig korlátlanul terjed, míg valamely síktelek, vagy korlátolt hosszúságú kistelek függőleges határaitra nem akad, vagy más hasonló kistelekkal ellátott bányabirtokos ellenmívelést vezetve, a két korlát nélküli bányatelkes áttörés által találkozva, egymásnak határt nem szab, mely esetben az áttörési pont függőleges síkja képezi a két szomszéd közti határt.

Ha két ily telekbirtokos korlát nélküli hosszúságban ellen-

mivelést vezetve, az áttöréshez annyira közeledik, hogy a mivelési végpontok közti távolság már csak 30, legfeljebb 60 métert tesz, ez esetben jogositva van mindegyikök követelni, hogy az át nem tört köz hossza egyenlően felosztassék, s így a bányatelek elhatároltassék.

Ha ezen át nem tört köz 15 méternél nagyobb, de 30 méternél kisebb, ez esetben a korábbi bányatelkesnek 15 méter kimérendő, a maradvány a későbbi birtokost illetvén.

Ha az át nem tört köz 15 métert sem tesz, ezen köz a korábbi birtokos kérelmére egészen annak telkéhez csatolandó.

Ha az áttörés nem átellenbeni mivelés által, hanem oldalról, már elfoglalt térben történik, akkor az áttörő fél a másik rész telkéből visszautasítandó.

Ha ily kistelek közelében később az 51. §. utmutatása szerint síktelek adományozása kérelnék, s ezen síktelek határaiba a meghatározott hosszúsággal adományozott kistelek egészben vagy részben beleesnék, vagy abban a korlátlan hosszúsággal adományozott kistelek birtokosa vájásaival már tettelesen behatolt, a korábbi kistelkes birtoka a későbbi síktelek adományozása által nem esonkítható, hanem az a később adományozott síktelekben idegen beszegelést képez.

55. §.

A felsőbányai középhegyi bányamegyében a 15. §. e) pont α) alatt említett téreken a köbtelek adományozásánál azoknak eddigi méretei megtartandók; a β) alatt említett téreken síktelkek 56 méter hosszúsággal és 56 méter szélességgel s a kincstárnak kiadott bányahatósági adományokmányban megjelelt lebegő vonalig terjedő mélységgel, és végre a γ) alatt említett téreken bányatelkek a kincstárral 1872. évben létrejött egyezség érvénybe lépteig alkalmazott vízszintes méretekkal, korlátlan magassággal és mélységgel, azonban csak annyiban, mennyiben azt régibb jogok nem gátolják, adományozandók.

56. §.

A bányatelek határai a fentebbiek szerint megállapítottván, jogában áll az adományosnak, bányatelke határait ki-jeleztetni.

Ezt azonban a szomszéd bányavállalkozónak is joga van követelni.

A felkérő kívánságára ezen határjelzés oly szabad területen, hol az adományozás ellen semmi felszólamlás nem történt, a hatósági szemle alkalmával is végrehajtható.

57. §.

A határjelzés mindig a bányahatósági kiküldött által, vagy annak vezetése s felügyelete mellett eszközendő, s annak költségét a kérelmező fél viseli.

58. §.

A határjelzés következő módon történik:

a) síktelkeknél a határvonalok végpontjain kövek, vagy tartós jelek állíttatnak fel;

b) hossztelkeknél a föld színén csak azon pont jeleztetik meg, mely akár a felszínen, akár pedig a föld alatt a szemle tárgyát képezte és melytől kezdve minden szinten a telek hossza számítandó;

c) a köbtelek és kistelkeknél akként, hogy a földalatti feltárási pont a felszínen megjeleztetik. Hol ez nem történhetik, a feltárási pont a bányában határjeggyel jelzendő.

59. §.

A bányatelek határjelzéséhez a szomszéd bányavállalkozók, s a földtulajdonos is meghivandók.

60. §.

Minden határjelzésről jegyzőkönyv veendő fel, melyben a felállított határjelek neve és helye körülményesen leírandók. A határjelek pontjai a fektetési tervrajzra is feljegyzendők, vagy a bányatelek területéről külön határjelzési tervrajz készítenő.

A köb- és kistelkek határjelzéséről felvett jegyzőkönyvben különösen feljegyzendő a földalatti feltárási pontnak függőleges távolsága a földszinén kijelelt ponttól, valamint a bányatelek hossziránya a delejtű szerint, végre a bányateleknek a feltárási ponttól való szélessége mindkét oldalra, ugyyszintén a hosszúsága, magassága, illetőleg mélysége.

A bányahatóság a határjelzési jegyzőkönyvet szintugy, valamint a tervrajzot is hitelesíti, utóbbit azon megjegyzéssel, hogy annak méretei a jegyzőkönyvben foglaltakkal megegyezők s a térkép helyes volta az érdekelt felek által elismertetett.

61. §.

Ha a fennebbiek szerint megjelelt határpontok bármi uton eltűnnének, jogában áll az érdekeltnek azoknak megújítását a bányahatóságtól kérni.

Az is szabadságában áll a bányabirtokosnak, hogy bányahatósági uton a föld felett megjelelt pontokat a bányában, vagy földalatti ily pontokat a felszínen jeleztesse. Az ily felmérésekről készült tervrajzot a bányahatóság hitelesíti s a fél kérelmére másolatban kiadja.

62. §.

Ha a határjelzésnél barátságos uton ki nem egyenlíthető villongások támadnak, azok a törvény útján intézendők el.

Az ezen uton eszközendő határjelzés iránti szemléhez mindig a bányahatóságnak egy kiküldöttje kérendő ki.

63. §.

Önhatalmú vagy téves elfoglalás, vagy pedig a határjeleknek a felszínen vagy a bányában eszközölt szándékos vagy téves áthelyezése által, művelés alatt álló bányatelkekre, vagy azoknak egyes részeire elbirtoklás czíme alatt tulajdonjog nem eszközölhető.

ÖTÖDIK FEJEZET.

Az engedélyekről.

64. §.

A bányahatóság által kiadandó engedélyek tárgyai:

- a) aranymosás a folyóvizekben;
- b) segédhajtások, u. m. segéd tárnák és segédaknák;
- c) feldolgozási művek;
- d) szállítási eszközök.

65. §.

A ki aranymosásra való engedélyt kíván, az iránti folyamodványát a bányahatósághoz vagy közvetlenül, vagy a közigazgatási hatóság útján, akár írásban, akár szóval intézheti, mely utóbbi esetben jegyzőkönyv vétetik fel.

A folyamodványban, illetőleg jegyzőkönyvben a folyamodó neve és lakhelye, a patak vagy folyam tér megnevezése és azon közigazgatási terület, járás, község, melyben az egyik vagy másik fekszik, valamint az idő is, melyre az engedély kéretik, pontosan megjelölendő.

Ily engedély tartama legfeljebb három év, ennek letelte előtt azonban az engedély az utolsó évnegyedben megújítható.

Aranymosásra való engedély a fél kívánatára bizonyos térre, vagy másnak kizárásával vagy a nélkül adatik, s az előbbi esetben a terület, folyam vagy patak-meder mentében s annak egész szélességében legfeljebb 1000 méterre terjedhet s határai világosan megjelölendők.

A bányahatóság a kiadott aranymosási engedélyekről jegyzéket vezet, az engedélyek másolatait pedig az illető közigazgatási hatósággal közli.

66. §.

Segédhajtások, vagyis a saját bányatelkén kívüli tárnák és aknák bányahatósági engedély tárgyai, ha azokat az érde-

kelt bányabirtokos mások elleneben biztosítani, vagy adományozott telkéhez alkatrészkép telekkönyvileg bekebeleztetni kívánja.

67. §.

Ha azonban ily segédhajtás már adományozott bányatelket érintene, vagy zártkörű kutatvány területén belül hajtálnék, az engedély iránti kérvényhez a helyszíni s hajtási tervrajz csatolandó, valamint a segédhajtás által érintendő bányatelek, vagy zártkörű kutatvány tulajdonosának beleegyezése is igazolandó.

Ha ezen beleegyezés barátságos uton el nem érhető, a bányahatóság tárgyalást rendel, s kihallgatván az érdekelteket, a hajtási terv tüzetes megállapítása mellett kiadja az engedélyt azon záradékkal, hogy az engedélyezett segédhajtás által másnak bányaüzeme ne akadályoztassék vagy veszélyeztessék.

68. §.

Ha idegen vállalkozó vagy több bánya birtokosai közösen vállalkoznának segédhajtásra, az engedély iránti kérvényhez azon egyezmény is csatolandó, mely a segédhajtás iránt a vállalkozó és az érdekelt bányák birtokosai közt költetett és a köztök létesített jogviszonyt megállapítja.

Ily segédhajtásokra — ha az érdekelt bányák birtokosainak nem mindnyája, hanem csak nagyobb része egyezik meg, — adhat ugyan a bányahatóság engedélyt, de csak azon esetben, ha ily segédhajtás szabad ásványok feltárását, kivertetését nagyobb területen, továbbá a bányavizek lecsapolását s általában az üzem tetemes könnyítését eszközli. Ilyenkor azonban az engedélyokmányban a segédhajtás jogköre és területe világosan kiteendő.

69. §.

Azon bányák birtokosai, kik a segédhajtás iránti egyezményt el nem fogadták, a segédhajtás létesítéséhez járulni

nem tartoznak, valamint a megegyező felek sem szoríthatók többre, mint a mennyire magukat az illető egyezményben kötelezték.

Ha azonban utólag igazoltnék, hogy a segédhajtás azon bányák birtokosainak is szerzett előnyöket, kik előzőleg az ez iránti egyezményhez nem járultak, a segédhajtás tulajdonosa a haszon arányában meghatározandó illeték fizetését azoktól is követheti. Ezen illeték megszabásánál mindenik fél egy-egy szakértőt választ, kiknek kihallgatása után tekintettel a megkimélt üzemi költségekre, a fizetendő illetéket a bányahatóság szabja meg.

70. §.

Ha azon területen, melyen a segédhajtás átvonul, később új bányatelek adományoztatnának, ezen bányatelek birtokosai az egyezményben foglalt jogokat és kötelezettségeket átvenni tartoznak, s arra az adomány-okmányban világosan kötelezendők.

Az eredeti tervbe nem foglalt szárny- vagy oldalhajtásokra nézve az előző 67., 68., 69. §§. szabályai értelmében új tárgyalás megindítandó.

71. §.

Az engedélyezett segédhajtások tulajdonosai későbbi adományozás által jogaikban csorbulást nem szenvedhetnek.

72. §.

A segédhajtás által nyert szabad ásványok, ha adományozott bányatelekben találtnak, a szállítási költségnek megtérítése mellett a bányatelek birtokosának kiszolgáltatandók, a mennyiben ez iránt a felek másként nem egyezkedtek.

Ellenben szabad területen vagy zártkörű kutatványban a segédhajtás szelvényében nyert szabad ásványok tulajdona a segédhajtás birtokosát illeti meg.

73. §.

A bányatermények feldolgozására szolgáló segédművek felállítására csak akkor szükséges a bányahatósági engedély, ha azok idegen vállalkozók által létesíttetnek, kik mindamellett a bányabirtokosok részére ezen törvény 99. §-ának *d)*, *e)*, *f)*, *g)* és *h)* pontjai alatt, valamint a 76. §-ban biztosított jogokat élvezni kívánják. Ez esetben a vállalkozó és bányabirtokosok közt előzőleg egyezménynek kell létrejönni, mely az engedély iránti kérvényhez csatolandó.

74. §.

Ha idegen vállalkozók a nyers bányatermények vagy termelési anyagok összehordására vagy bánya-iparcikkeknek a legközelebbi általános közlekedési eszközökig való elszállítására vaspályákat akarnak építeni, az ily vaspálya-vonalak iránti engedélyt az illetékes bányahatóságtól nyerhetik, s ezek kiépítése iránt az érdekelt bányaiparosokkal előzőleg kötendő egyezés az engedély iránti kérvényhez melléklendő.

Ha a bányászati czélokra építendő vaspályáknak a közpálya-vonalakkal való egybekapcsolása iránt az érdekelt pályatulajdonosok részéről nehézségek létenének, az illetékes bányahatóság a tárgyalásokat a legfelső bányahatóságot képviselő miniszterhez felterjeszti, ez pedig a közlekedési miniszterrel egyetértőleg intézkedik, s a kapcsolatot eszközli.

75. §.

Mindezen engedély — az aranymosási engedélyt kivéve — a bányahatóság által csak a helyi viszonyok fevétele s a szükség felismerése után adatik ki.

HATODIK FEJEZET.

A bányatulajdonról s a bányatulajdonból folyó jogokról és köteleességekről.

76. §.

Adományozott bányatelkek, engedélyezett segédhajtások, valamint a 73. és 74. §§. folytán létesített segédművek és

közlekedési eszközök bányatulajdonát képeznek és az ingatlan dolgok közé soroztatnak, melyeknek a telekkönyvi rendtartás szabályai szerint vezetendő illetékes bánya-telekkönyvbe való bekebelezése a bányahatóság által hivatalból eszközözlendő.

A telekkönyvezett bányatulajdonra mind eladás, mind zálog- és más dologi jogok szerzése tekintetében az ingatlan birtokra nézve fennálló köztörvény szabályai alkalmazandók.

77. §.

A bányavagyon elidegenítésére vonatkozólag kötött szerződések a felén túli sérelem indokából meg nem támadhatók.

78. §.

Egy s ugyanazon bányatulajdonos vagy társulat tulajdonát képező, már bányatelekkönyvileg bekebelezett bányatelkek vagy bányajogosítványok (76. §.) a tulajdonos kérelmére az illetékes bányatelekkönyvek bármelyikében egy telekkönyvi birtoktestté egyesíthetők.

Ha azonban az összesítendő bányatulajdonra külön jelzálogos terhek volnának bekebelezve, illetőleg előjegyezve, vagy ha a bekebelezett terhek sorrendje jöhetne kérdésbe, az összesítés megengedhető, ha a jelzálogos hitelezők és egyéb bekebelezett, illetőleg előjegyzett jogosultak az átkebelezés sorrendje iránt előzőleg megegyeznek.

79. §.

Oly segédhajtások, melyek valamely bányatulajdonos által saját telke számára mivelletnek, mint e bányatelkek alkatrésze iktatandók a bányatelekkönyvbe; ellenben önállóan engedélyezett segédhajtások a bányatelekkönyvbe is önállóan bekebelezendők be.

80. §.

A bányatulajdonosok által segédhajtásokra nézve szerződésileg elvállalt kötelezettségek az érdekelt bányatelkek telekkönyvi lapjain teherkép bevezetendők. Ugyanennek kell történni a 70. §-ban említett későbbi adományozásoknál is.

81. §.

Határos bányatelkek tulajdonosaik kívánatára egy bányatelökké összesíthetők.

Ha azonban az összesítendő bányatelkekre külön jelzálogos terhek volnának bekebelezve, illetőleg előjegyezve, vagy ha a bekebelezett terhek sorrendje jöhetne kérdésbe, az összesítés megengedhető, ha a jelzálogos hitelezők és egyéb bekebelezett, illetőleg előjegyzett jogosultak az átkebelezés sorrendje iránt előzőleg megegyeznek.

Azon hitelezőknek, kik ahhoz való hozzájárulásukat megtagadnák, a bekebelezett és határozott pénzösszegben kitelt tartozás az illető adós által még ezen tartozás esedékessége előtt is visszafizethető, mely fizetést a hitelező elfogadni köteles.

82. §.

Az összesítés jóváhagyásáért a bányahatósághoz mindenkor kérvény nyújtandó be, melyhez az összesített bányatelkek fektetését kitüntető térkép csatolandó.

Ha az összesítendő bányatelkek különböző birtokosok tulajdonát képezik, a kérvényhez még azon nyilvánkönyvi kélekkel ellátott okmány is csatolandó, mely az összesítés feltételeit és az azutáni birtoklás arányát szerződésileg megállapítja.

Mindkét esetben a bányahatóság az összesítési kérvény felett a 43. és 44. §§. értelmében megtartandó szemle után határoz.

Az összesítés csakis köztekintetek indokából tagadható meg.

83. §.

Ha az összesítendő egyes bányatelkek, több bányahatóság hivatali kerületéhez tartoznak, az összesítési kérvény azok bármelyikéhez beadható; az összesítés azonban csak mindkét bányahatóság egyetértésével eszközölhető.

Ha ezek egy értelemben nem volnának, az ügy a főbányahatósághoz eldöntés végett hivatalból felküldendő.

Azon esetben, ha az összesítendő bányatelkek több bíróság területén feküdnének, azon bányatelekkönyvet, melybe az összesített bányatest bekebelezendő, a főbányahatóság hivatalból való felterjesztésére az igazságügyminister jelöli ki.

84. §.

A bányahatóság az összesített bányatelekről új adományozási okmányt állít ki, melyben az előbbi adomány-okmányok kelte és szövege, valamint az akkori birtoklás álladéka és az összesítés feltételei felveendők.

E bányatelkek elsőbbségi joga valamely harmadik bányatelekkel szemben, jövőben is a régi adomány-okmányok kelte szerint ítélendő meg.

85. §.

Bányatelkek eldarabolása, vagy eldarabolt részek kicserélése csak az illetékes bányahatóság jóváhagyásával történelik s ez csakis köztekintetek indokából tagadható meg.

A felosztott bányatelken fekvő jelzálogos terhek épségben maradnak és minden részletet egyetemesen terhelnek. Ha egyes részletek más bányabirtokkal egyesítettének, a jelzálogos terhek ezen bányabirtokra szállnak át. Ha pedig e birtokon már másféle terhek vagy más sorrendben lennének bevezetve, a jelzálogos hitelezők beleegyezése előzőleg szerzendő meg.

Azon hitelezőknek, kik ehhez való hozzájárulásukat megtagadják, a bekebelezett és határozott pénzösszegben kitett tartozás az illető adós által még ezen tartozás esedékessége előtt is visszafizethető, mely fizetést a hitelező elfogadni köteles.

86. §.

Minden felszíni ingatlan, mely a bányahatóságtól nyert adományozás, vagy engedély alapján szerzett jogok gyakorlatára szükséges, a bányászati ipartelep elválaszthatlan alkatrészének tekintendő.

A bányatulajdonos az ily alkatrészeket a bányahatóságnak megjelölni köteles.

Ha valamely felszíni ingatlannak ebbeli minősége iránt kérdés támadna, e felett az illetékes bányahatóság határoz.

87. §.

Az előbbi §-ban érintett ingatlanok átkebelezését a polgári telekkönyvből a bányatelekkönyvbe a bányahatóság hivatalból eszközölteti.

E célból a bányahatóság felhívására a polgári telekkönyvi hatóság a kivonatot a bányahatósághoz elküldeni tartozik.

88. §.

Ha az ily módon átkebelezendő ingatlanra jelzálogos terhek volnának bekebelezve, illetőleg előjegyezve, az átkebelezés csak az érdekelt hitelezők és egyéb bekebelezett, illetőleg előjegyzett jogosultak beleegyezésével történhetik meg. Szabadságában áll azonban az átkebelező birtokosnak, ha a hitelezők beleegyezni vonakodnának, a jelzálogos teher összegét, illetőleg annak bíróilag megszabott hasonértékét a bíróságnál letenni, minek megtörténtével az összesítés és átkebelezés akadálytalanul eszközölendő.

89. §.

Szabadságában áll a bányabirtokosnak oly felszíni ingatlanait is, melyek bányaiipari üzletre nem okvetlen szükségesek, de e célra használatnak, mások telekkönyvi jogainak sérelme nélkül a bányabirtokkal egy egészszé összesíteni s így bekebelezetni.

90. §.

Minden felszíni ingatlan, mely a fennebbiek szerint a bányatelekkönyvbe, mint a bányamű alkatrésze átkebelezetett, a polgári telekkönyvben bevezetve marad, azonban ugyanott az, hogy a bányatelekkönyvbe átkebelezetett, feljegyzendő.

91. §.

A bányatelekkönyvben egy birtoktestté összesített ingatlanra a polgári telekkönyvben külön teherbejegyzés jogérvényesen többé nem történhetik. A bányatelekkönyvben bejegyzett tartozások az összesített egész bányabirtoktestet terhelik.

92. §.

Ha a bányaműhöz alkatrész gyanánt tartozó ingatlan ebbeli rendeltetése megszűnik, ez a polgári vagyon természetét ölti fel ismét és a bányatelekkönyvből kitöröltetvén, az illető polgári telekkönyvbe visszakebeleztetik mindazon terhekkal együtt, melyek a bányatelekkönyvben arra bejegyezve voltak.

93. §.

Minden bányatelekkönyvi, illetőleg telekkönyvi be- és átkebelezés, mely hivatalból teljesítendő, illetékmentes.

94. §.

A bányatelekkönyvi hatóság a bányabirtokot érintő minden telekkönyvi bekebelezést, mely a birtok- és tulajdonlapon időnként történik, a bányahatóságnak hivatalból tudomására juttatni köteles.

Másrészről a bányabirtokos is minden birtokváltozást az illető okmány közlése mellett a birtokba lépés napjától számítandó 15 nap alatt a bányahatóságnak bejelenteni tartozik.

95. §.

Bányamű tartozékaúl tekintendő az üzemhez szükséges minden állat, gép és egyéb készülék, felszíni és bányatérkép, továbbá kész árút nem képező anyagkészlet, valamint a bánya biztonságára szolgáló berendezés.

Ezen tartozékot mindaddig, míg az illető bányatulajdon el nem enyészik, csak ezzel együtt elzálogosítani és végrehajtás alá vonni szabad.

96. §.

Adományozás által az adományos kizárólagos jogot nyer az adományozott telek határai közt találató mindennemű szabad ásvány fejtésére és birtokba vételére.

97. §.

Az adományos a szükséghez képest saját bánya- vagy kohó-üzemében a földtulajdonos kárpótlása nélkül használhatja a bányájában előforduló azon ásványokat is, melyek a földbirtok tartozékaul tekintetnek.

A mennyiben bányamívelése folytán ily ásványokat a felszínre szállított volna és azokat nem szükségelné, azokat a földtulajdonosnak a fejtési és szállítási költségek megtérítése mellett átengedni köteles.

98. §.

A bányamívelésből eredő bányavizek a bányatulajdonos szabad használatába jutnak azon pontig, hol más felszíni folyóvizek medrébe folynak.

99. §.

A 96., 97. és 98. §-ban foglalt jogok gyakorlata czéljából az adományos egyszersmind jogosítva van:

a) bányatelkének határain belül a telepek feltárására, mívelésére, vagy a nyert termények szállítására szolgáló tárnákat és aknákat hajtani;

b) saját bányatelkének mívelésére szükséges segédhajtásokat nemcsak saját telkének határai közt, de szabad területből is vezetni;

c) a bányaiban található szabad ásványok nyerésére, kiszállítására, feldolgozására és értékesítésére szükségeselt műhelyeket, felszereléseket és gépeket, ugyszintén

d) a gépek hajtására szükséges vízvezeléseket, gátakat, tavakat készíteni;

e) a bányaüzemhez és bányatermények elszállítására

szükséges bármilyen közlekedési eszközöket létesíteni s ezeket más nyilvános szállítási vonalakkal összeköttetésbe hozni;

f) a bányákból fakadó, vagy a feldolgozási művekből lefolyó vizek levezetésére árkokat ásatni, a telkéből vagy feldolgozási műveiből kifolyó vizek ásványtartalmát kizárólag használni azon pontig, hol ezen vizek más folyóvizbe jutnak;

g) úgy a *c)*, *d)*, *e)*, *f)* alatt említettek létesítésére, mint a gorcz-térekre, a személyek lakjaira, a gépek, állatok s mindennemű tartozékok elhelyezésére szolgáló épületek és lerakó helyek számára szükséges földterületeket az illető tulajdonosoktól a VII. fejezet szerint kisajátítani.

Épületek, műhelyek, gépek, viziművek, utak, hidak és egyéb közlekedési eszközök előállítására s más felszíni építkezésekre nézve a bányabirtokos köteles az építkezések iránt fennálló rendőri szabályokat, valamint az ipartörvény azon szabványait megtartani, melyek a telep-engedélyek körül követendő eljárásra vonatkoznak.

100. §.

A bányatulajdonos bányaművét üzemben tartani köteles, ha azt bányahatósági határozat szerint kiváló közérdekek kívánják. Ily esetben a bányahatóság a bányatulajdonosnak meghallgatása után, azt bányaművének üzembe vételére vagy a beszüntetett művelésnek folytatására legfeljebb 6 hónapra terjedhető határidőnek kitűzése mellett utasítja.

Ezen meghagyás nem teljesítése esetében a bányahatóság az adomány vagy engedély elvonását határozatilag kimondani és ezen határozatnak jogérvényre való emelkedése után az elvonást a XVI. fejezet utmutatása szerint fogatosítani köteles.

101. §.

A bányatulajdonos felszíni és bányaműveléseit a közbiztonságnak megfelelőleg vezetni, minden főhajtást járható

állapotban tartani, végre a művelést úgy eszközölni tartozik, hogy a további feltárás és lefejtés ne akadályoztassék.

Az üzem megkezdését vagy beszüntetését a bányahatóságnak bejelenteni tartozik.

102. §.

A bányatulajdonos bányájáról térképet két példányban készíttetni, s azt félévenként kiegészíttetni tartozik.

Ezen térképre a bányatelek határai is rávezetendők.

A térképek egyik példánya a bányahatóságnak beszolgáltatandó, a másik pedig a bányánál vagy annak vezetőjénél őrizendők és ha a térkép vagy nem léteznék, vagy hibásnak igazoltatnék, a bányatulajdonos költségén egy új térképnek elkészítése eszközöltetik.

103. §.

Minden bányabirtokos az üzletére vonatkozó statisztikai kimutatásokat hivatalos használat végett a bányahatóságnak kiszolgáltatni köteles.

104. §.

A bánya-törvény megtartásáért a bányabirtokos, vagy képviselője és a művezető felelős.

Művezető csak az lehet, ki a bányahatóság által képesítettnek elismertetik. A bányahatóság köteles a képesítettnek el nem ismert, vagy képtelennek bizonyult művezetőt azonnal eltávolítani és a mű üzemét mindaddig beszüntetni, míg alkalmas művezető nem választatik.

105. §.

A bányabirtok haszonbérlete iránt kötött szerződések a bányahatóságnak mindenkor bemutatandók, mely követelheti, hogy azok a bányatörvény igényeinek közbiztonsági- és műszaki tekintetben megfeleljenek.

Általánosan minden haszonbérletre nézve következő szabályok állapíttatnak meg, u. m.:

a) A bérlő a törvényes szabályok teljesítésére világosan kötelezendő, azonban a bányahatóság irányában az azokérti felelősség, kárpótlási visszkereset fentartása mellett, mindig a bérbeadót terheli.

b) A felügyeleti illeték (206. §.) pontos fizetéseért a bérbeadó felelős.

c) Ha a bérbeadó egy bányatársulat, annak tagjaitól meg nem tagadható azon jog, hogy a bérleti vállalatban saját bányarészeik arányában résztvehessenek, de kötelesek ezt a bérleti szerződés megkötésekor, akár a valamennyi bányatárs által aláírandó szerződésben, akár pedig, ha a bérbeadás bányatársulati gyűlésen határoztatik el, ugyanakkor jegyzőkönyvileg kijelenteni.

Oly társulati gyűlésre, melyen ily ügy tárgyalandó, a meghívás a bányahatóság útján eszközlendő.

d) A bérleti szerződések az illető bányabérlő javára bánya-telekkönyvileg bekebelezhetők, de az ily úton szerzett dologi jogra, ha abban több bérlőtárs részt venne, az egyes társak ellen jelzálogi felülkebebekezésnek helye nincsen.

e) Ha a bérlők társulattá alakulnak, ezen társulatra nézve is a rendes bányatársulatokra a IX. fejezetben meghatározott szabályok alkalmazandók, azon kivétellel, hogy a bérleti társulat részvényeiről a bányahatóságnál feljegyzési könyv vezettetik ugyan, de bérleti részvényjegyek ezen hatóság által ki nem adatnak.

f) A bérlő — jagainak megóvása tekintetéből — minden tárgyalásra meghívandó, melyen a birtok viszonyai mások érdekében tárgyaltnak.

106. §.

Oly bánya-vállalkozó, kinek állandó lakhelye, vagy oly társulat, melynek székhelye a magyar korona országain kívül esik, köteles magát ezen országban állandó lakással bíró meghatalmazott által képviseltetni, s azt a bányahatóságnak bejelenteni.

HETEDIK FEJEZET.

A bányavállalkozó és földbirtokos között létező jogviszonyokról általában, különösen a bányászat szükségleteihez kívántató föld- és víz-szerzésről és a károk megtérítéséről.

107. §.

A földbirtokos a bányászati célokra szükséges földterületet teljes kárpótlás mellett átengedni tartozik.

108. §.

Hol a kutatási munkát a 6. §. szerint megszorítva van, területátengedés sem követelhető.

Ha azonban a bányamívelés üzletére szükséges vízvezeték épen nem, vagy csak aránytalanul nagy költséggel lenne létesíthető, a bányavállalkozó megkívánhatja, hogy neki a 6. §-ban említett telkeken keresztül -- az épületeket és temetőket kivéve -- a víznek elfedett földalatti vezetése, ennek jó karban tartása mellett megengedtéssék.

Ily vízvezetékeknek teljesen vízhatlanul és tartósan kell készülniök, a vállalkozó azonban minden kárért felelős.

109. §.

Ha a kutató a földbirtokossal a kárpótlás iránt meg nem egyezhet, jogában áll az illetékes közigazgatási hatósághoz a munka megkezdhetéseért, esetleg a zártkörű kutatvány jelének felállíthatásáért folyamodni.

Mindkét esetben köteles azonban a kutatványos:

a) a megkezdendő kutatási munka vagy felállítandó kutatványi jel által netalán okozandó kárért a kárpótlást a közigazgatási hatóság által megszabandó összegben biztosítani; minek megtörténte után a közigazgatási hatóság a jelnek felállítását azonnal megengedni tartozik.

b) a bányahatósághoz a szükséges terület kényszerű átengedése végett folyamodni;

c) zártkörű kutatványoknál az ügy elintézéséig a munka megkezdését elhalasztani.

110. §.

Ha a kutatványos igazolni nem tudja, hogy a fennebbi szakasz *b)* pontjában foglalt eljárás iránti kérelmét 30 nap alatt a bányahatósághoz benyújtotta, a földbirtokos követelheti, hogy a közigazgatási hatóság által megszabott kárpótlási összeget azonnal kifizesse, az illető közigazgatási hatóság pedig köteles a földbirtokos kérelmére a kutatványi jelt ellávolítani, és ezekről a bányahatóságot értesíteni.

111. §.

Kárpótlások iránti tárgyalásból eredő munkaszünetelés a zártkörű kutatványos jogainak ártalmára nem szolgálhat.

112. §.

A 107. §. szerint átengedett felszíni területekért köteles a vállalkozó a földbirtokosnak teljes kárpótlást adni, ezen kárpótlási összeget évenként előre kifizetni, s ha a használat szüksége megszűnt, a területet visszaadni.

A teljes kárpótlás kötelezettsége kiterjed arra is, hogy ha valamely birtoktest bányászati használatra kiszakított területrész által értékében esökkenést szenvedne. A bányabirtokos azon értékesökkenést, melyet az átengedett területrész bányászati célokra való használata által szenvedett, a visszaadáskor megtéríteni tartozik, s a földbirtokosnak jogában áll ezen megtérítési kötelezettség biztosítását már az átengedés-kor követelni.

Ellenben azon értékgyarapodás, melyre a bányaiipari telepedés a birtokot emeli, a kárpótlásnál tekintetbe nem vehető.

113. §.

A földbirtokosnak jogában áll bányászati célokra szükséges területnek tulajdon gyanánti kisajátítását követelni:

a) ha a tárgyalásnál kitűnik, hogy a szükséges terület nem ideiglenes, de állandó használatul szolgáland;

b) ha az eleinte ideiglenes használatra szánt terület 3 évnél tovább is szükségeltetik;

c) ha a birtok a fennebbi 112. §. szerint értékesítként szenvedett, melynek későbbi meglétésével a vállalkozó tartoznék.

114. §.

A földbirtokos köteles bányászati czélokra megkivántató küljelek: határvövek, özövekek, oszlopok felállítását kellő kárpótlás mellett megengedni, s azokat sértetlenül meghagyni.

A 6. §-ban kijelelt helyeken a jelek felállítása a hatóság, illetőleg a tulajdonos beleegyezése nélkül tilos.

115. §.

Kutatási czélokra, vagy más mulékony bányamivelési használatra a földterületnek csak ideiglenes átengedése követelhető.

116. §.

Ha az érdekelt felek a bányászati czélokra megkivántató terület átengedése iránt barátságosan meg nem egyeznének, a bányahatóság az 1881. évi XLI. t.-cz. 87. §-ban elősorolt esetek kivételével, a bányavállalkozó kérelmére és az illetékes közigazgatási hatóság közreműködése mellett tárgyalást tűz ki s erre a bányavállalkozót és a földbirtokost megidézi.

A felek kívánságára a bányahatóság szakértőket is alkalmaz, mely eljárásnál mindenik fél egy szakértőt választ, a harmadikat a bányahatóság jelelvén ki.

117. §.

A kisajátítás szükségének, a kisajátítandó terület helyiségének és terjedelmének, valamint a kisajátítás tartamának kérdését a bányahatóság dönti el.

A kárpótlás összegét ellenben a közigazgatási hatóság, külön e czélra a tárgyaláshoz meghivandó becsűsök meghallgatása mellett szabja meg.

Ezen utóbbi határozattal meg nem elegendett félnek a

lőrvény ulja ugyan nyitva áll; de a bányavállalkozó jogosítva van a terület azonnali átadását követelni, ha a kárpótlási összeget a bíróságnál letette, vagy az évi kárpótlást teljesen biztosította.

118. §.

A bányákban előforduló azon ásványokat, melyek a földbirtok tartozékát képezik, a földbirtokos csak úgy használhatja, ha azoknak fejtése s kiszállítása iránt az érdekelt bányabirtokossal megegyezik.

119. §.

Ha a földbirtokos tulajdonában a földtartozékát képező ásványokra művelést indít vagy vezet és ezen művelés a bányamű hátrányára van, a bányabirtokos annak megszorítását vagy megszüntetését követelheti. Ez esetben a földbirtokos csak akkor követelhet kárpótlást, ha művelése az illető bányatelek adományozása előtt már létezett.

A megszorítás vagy megszüntetés szüksége valamint az előbbinek mérve felett a bányahatóság határoz.

120. §.

A vízerő, mely bányászati célokra szükséges, hasonlóképen átengedés tárgya és a bányaiparos által a földbirtokostól igénybe vehető, ha ez azt nem használná.

Az esetben, ha a földbirtokos a vízerőt maga, vagy az ő jogán más használja, az csak akkor engedendő által bányászati célra, ha az átengedést vízrendőri vagy nemzetgazdasági fontosabb tekintetek nem akadályozzák, mi felett az illetékes bányahatóság a közigazgatási hatósággal egyetértőleg határoz.

Ha ezen egyetértés el nem érhető, a bányahatóság a kérdéses ügyet a legfőbb bányahatóságot képviselő miniszterhez terjeszti fel, ki azt az illetékes miniszterekkel együtt dönti el.

A vízerőnek átengedése ugyanazon szabályok szerint történik, melyek e törvényben a terület átengedésére nézve állapítottak meg.

121. §.

A bányaiparos a földbirtokosnak azon károkat is megtéríteni tartozik, melyek a földbirtokon a művelés folytán, mint annak következményei állottak elő, ha azok a bányaiparos hibáján kívül történnek is, akár előreláthatók voltak, akár nem.

Az ily kártérítési igényeket azonban tartozik a földbirtokos három év alatt azon időtől számítva, midőn a károk történtek, törvény útján is érvényesíteni, különben elévülnek.

122. §.

Ha a károsítás két vagy több bányamű üzeme által történt, azoknak tulajdonosai a kártérítésre közösen kötelezettek.

Ha a megtérítés aránya iránt közöttök kérdés támadna, ezen arányt a bányahatóság állapítja meg, melynek határozata ellen a meg nem elégedő félnek a törvény útja nyitva marad.

123. §.

Ha a kár épületekben történt, de ez épületek oly időben állítottak, midőn a bányaműveletből eredhető ilyenmű károsodást rendes elővigyázat mellett felismerni lehetett volna, a bányaiparos kárpótlásra nem köteles.

124. §.

Ha valamely földbirtokos az 51. §. c) alatti szabály alapján adományozott bányatelken belül akar építkezni, a közigazgatási hatóság a bányahatóság meghallgatásával a bányabirtokosnak kellő határidőt tűz ki, mely alatt ő az építkezésre szánt téren belül az adományozott ásványokat kiszedni köteles.

125. §.

A kisajátítási és kártalanítási eljárás költségeit első fokon a bányabirtokos, felfolyamodás esetében a vesztes fél viseli.

NYOLCZADIK FEJEZET.

A bányászat és a nyilvános közlekedési eszközök közti viszonyokról.

126. §.

Közutak, vaspályák, esaternák és közlekedési eszközök létesítése ellen, ha azokra a vállalkozók a kisajátítási jogot törvény, vagy ezen alapuló kormányrendelet által nyerték, a bányatulajdonos kifogást nem tehet. Azonban a közlekedési vonalak irányának megállapítása előtt azok, kiknek bányatelkein, illetőleg bányaműveik felett a vonalak átvezetendők, az illetékes hatóság által kihallgatandók, vajjon e közlekedési vonalak kiépítése a kitűzött irányban nem hoz-e a bányászatra hátrányt vagy veszélyt, s ha igen, mikép volna az a közérdek sérelme nélkül kikerülhető?

127. §.

Kutatási felszíni művelések és görczok közlekedési vonaloktól oly távolságban tartandók, hogy a közforgalom akadályára ne lehessenek; különösen aknák, tárnák és felszíni műveletek legkisebb távolsága közutaktól és vaspálya-töltések alapjától hat, hidak és átvezetékek alapfalaitól tizenkét, esaternáktól és vaspálya-állomási helyektől 30 méterre szabatik meg.

Ujjonnan állítandó közlekedési vonalak irányánál a már létező aknákra, tárnákra, más felszíni művelésekre és görczokra nézve hasonló távolságok megtartandók; ha pedig azok esetleg be nem tarthatók, a meglevő bányaeépítmények teljes kártalanítás mellett vagy eltávolítandók, illetőleg megszüntetendők, vagy oly karba helyezendők, hogy a kisebb távolság sem egyik, sem másik vállalat kárára vagy veszélyére ne legyen.

128. §.

Vaspályákhoz és csatornákhöz csak aynyira szabad földalatti bányamiveléssel közeledni, hogy ez által sem a vasúti közlekedés, sem a csatorna, sem a bányauzem biztonsága hátrányt vagy veszélyt ne szenvedjen.

Az ez iránt megtartandó távolságot, tekintettel a helybeli viszonyokra, esetről-esetre a bányahatóság a közigazgatási hatósággal egyetértőleg határozza meg, általános szabályul szolgálván, miszerint vaspálya és csatorna közelében tárnát és más bányamivelést vezetni a vaspálya-töltés alapjától vagy csatorna partjától vízszintesen mérve csak 40 méternyi távolságban szabad. E határon innen a bányamivelés csak a bányas- és közigazgatási hatóság által egyetértőleg megállapított üzemterv szerint folytatható.

129. §.

Há oly bányateleknek adományozása kéretik, melyen valamely már létező vaspályavonal vagy csatorna vonul keresztül, a bányaszemléhez az illető közigazgatási hatóság és a pálya- vagy csatornabirtokos is meghivandók, és meghatározandó, meddig és mily feltételek alatt közeledhetik a bányamivelet a vaspályához vagy csatornához.

Há ez iránt az egyezkedés nem sikerülne, a bányahatóság köteles a tárgyiratokat a legfőbb bányahatóságot képviselő miniszterhez felterjeszteni, ki egyetértőleg a közlekedési miniszterrel határoz.

Azon megszorítás fejében, mely az adományozandó bányatelek kiterjedésére nézve a fennebbi körülmények folytán szükségessé válnék, a felkérő kártalanítást nem követelhet.

130. §.

Há valamely tervezett vaspálya bányateleken vagy általában bányaműveken keresztül volna vezetendő, az engedélyezési tárgyalásra a bányatulajdonos és a bányahatóság is meghivandók, s mindkét fél kihallgatása után a bányaható-

ság, egyetértőleg a közigazgatási hatósággal határozandja meg a feltételeket, melyek alatt a vaspálya építhető.

Ezen határozat ellen az elégületlen félnek a felfolyamodás útja nyitva marad, melyre nézve az illetékes két minister egyetértőleg határoz.

Azon megszorításért, melyet a bányatulajdonos a hatósági határozat következtében bányaüzemében tűrni kénytelen, megfelelő kárpótlást csak annyiban követelhet, mennyiben azon határozat folytán vagy új építmények előállítása, vagy már létező építmények eltávolítása vagy átalakítása válnék szükségessé.

131. §.

Ha valamely tervezett csatorna bányatelkeken vagy általában bányaműveken keresztül volna vezetendő, a viszonyos biztosítás szintén a 130. §-ban megállapított módon s elvek szerint tárgyalás alá veendő. Ha pedig az egyik vagy másiknak megszüntetése hozatnék kérdésbe, és ez iránt az érdekelt felek közt egyezés nem sikerül, az illetékes két minister határoz a felett, vajon a bánya- vagy csatornavállalat bir-e közigazdasági tekintetben nagyobb fontossággal s ennek folytán a csatornák vezetése abban hagyandó, illetőleg megváltoztatandó-e; vagy pedig a bányaüzlet megszüntetendő, mely utóbbi esetben a bányatulajdonos bányabirtokának kisajátítását követelheti.

132. §.

Ha már létező bányaművek és üzletben levő vaspályák közt a kölcsönös üzlet biztonsága iránt villongások keletkeznek, a bányatulajdonos köteles bányájában oly biztonsági intézkedéseket tenni, vagy üzletében oly megszorításokat tűrni, melyeket a vaspályának építtartása szükségessé tesz, s melyeket a bánya- és közlekedési hatóság közös javaslata alapján az illetékes két minister határozand meg.

Ily megszorításokért a bányatulajdonos megfelelő kárpótlást követelhet.

KILENCZEDIK FEJEZET.

A közös bánya-mívelésről, különösen a bányatársulatokról.**133. §.**

Bányatulajdonnak több birtokosai:

a) kölcsönös jogviszonyaikat vagy a vagyonközösség iránti köztörvények szerint rendezhetik, mely esetben azonban a közös birtok bányatelekkönyvileg több mint 30 részre nem osztható, vagy

b) ezen fejezet alábbi rendeletei szerint bányatársulatot alakíthatnak, vagy végre

c) egyéb törvény engedte társasági formát vehetnek fel.

A közös birtokosok minden esetben jogviszonyaikat szabályozó, telekkönyvi bevezetésre alkalmas okmányt kiállítani és ezt a bányahatóságnak beterjeszteni kötelesek. — Tartoznak továbbá — a mennyiben ez az említett okmányban nem történt volna — az országban lakó közös meghatalmazottat választani és ezt a bányahatóságnak bejelenteni.

Ebbeli mulasztás esetében a bányahatóság ezen törvény 147. §-a értelmében eljárni köteles.

134. §.

A bányatársulat mindig egy jogi személynek tekintendő és bányabirtoka is minden alkatrészeivel s tartozékaival együtt egy és osztatlan birtokot képez.

A bányatársulat szabadon választ magának céget, mely alatt a bányatelekkönyvbe bevezettetik: ha azt elmulasztaná, a bányatelek neve szolgál cézügül.

135. §.

A bányatársulatnak jogában áll e bányatörvény korlátai közt ügyei vezetésére alapszabályokat alkotni, melyeket az e célra összehívott alakító gyűlés, hol a társulati birtok legalább háromnegyedének kell képviselve lenni, állapít meg;

de tartozik ezen alapszabályokat a bányahatóságnak bemutatni.

Az alapszabályokban a 134., 136--149. és 162. §§-okban foglalt szabályok nem mellőzhetők.

Azon bányatársulatokra nézve pedig, melyek alapszabályilag rendezve nincsenek, a 134—168. §§-ban foglalt szabályok birnak kötelező erővel.

136. §.

A bányatársulati viszonyokból eredő perkérdésekre nézve azon bányabírószági hatáskörrel felruházott törvényszék illetékes, melynek bányatelekkönyvében a bányabirtok bekebelezve van.

137. §.

A bányabirtok, mint közös társulati vagyon csak a társulat által, még pedig csak egészben zálogosítható el, vagy terhelhető meg.

138. §.

A bányatársulat az általa elvállalt kötelezettségeiért csak társulati vagyonával kezeskedik.

139. §.

Egyes bányatársak kilépése nem vonja maga után a bányatársulat feloszlását.

Egyes bányatárs lemondhat ugyan saját bányarészéről, s azt másokra is átruházhatja, de sem ő, sem jogutódja a bányatársulati vagyon felosztását, vagy ily felosztás céljából való eladását nem követelheti.

140. §.

Bányatársulati tulajdon, ha többek tulajdona, 100 egész bányarészre osztatik.

Alapszabályilag azonban az egyes egész bányarész 10 vagy 100 részletre akként felosztható, hogy az összes részletek száma, a 10,000-t túl ne haladja.

Ezen legkisebb részletet azonban sem apróbbra osztani, sem többek nevére osztatlanul bejegyezni nem szabad.

Hol eddigelé a bányarészek a fennebbiekénél még kisebb részletekre vannak felosztva, mostani állapotukban meghagyatnak ugyan, de azokat a mostaninál kisebb részletekre, vagy a létező nagyobb részeket a fennebb megjelelt legkisebb részleten alól felosztani nem szabad.

143. §.

Bányarészek az ingóságok jogi természetével bírnak, szabadon elzálogosíthatók és átruházhatók.

Bányarészre intézett végrehajtás netalán kiállított bányarészjegynek lefoglalása és a bányarésznek nyilvános árverés útján való eladása által fogatosítandó.

141. §.

A bányahatóság köteles a kerületében fekvő bányabirtokok állásáról bányarészkönyvet vezetni, melybe a bányatársulat minden tagja részbirtokával bejegyzendő.

142. §.

A bányahatóság a bányarészkönyv alapján a bányatárs kérelmére névre szóló bányarészjegyeket állít ki az egyes bányatársak számára.

A kiadott bányarészjegyek újakkal csak úgy cserélhetők ki, ha az előbbieket visszaadtnak, vagy biróilag megsemmisítettnek.

144. §.

Bányarészek átruházásának érvényességére megkívánatik, hogy az átirás a bányarészkönyvben is megtörténjék.

Ennek eszközlése végett a bányahatósághoz vagy külön átruházási okmány, vagy mindkét fél által sajátkezüleg aláírt kérvény nyújtandó be, mindkét esetben a netalán kiállított bányarészjegy előterjesztendő.

Míg az átirás meg nem történik, a bányahatóságnál bejegyzett bányatárs tekintetik részbirtokosnak.

Minden ily átirás a bányahatóság részéről a bányatársak nyilvántartása végett a bányatársulati igazgatósággal közlendő.

Az átirás napjától kezdve minden hátralékért, mely az átvett részeket netalán terhelte, a társulatnak az átvevő felelős.

145. §.

Bányarészjegyek megsemmisítése, a törvénykezési rendtartás szabályai szerint illetékes polgári bíróságnál kérendő. A megsemmisítés iránti kérelemről a bányahatóság hivatalból értesítendő.

A megsemmisítésre nézve az ez iránt fennálló törvény rendeletei szolgálnak zsinórmértékül.

A bíróság minden egyes bányarészjegy megsemmisítéséről a bányahatóságot hivatalból értesíti.

146. §.

Minden bányatársulat kellő felhatalmazással ellátott, az országban lakó képviselőt és igazgatót, illetőleg igazgatóságot választani köteles.

Képviselőül az igazgató vagy az igazgatóság valamely tagja is választható.

147. §.

A képviselő a bányatársulatot képviseli a hatóságok, bíróságok és harmadik személyek irányában; ezért felhatalmazványa, legyen az külön okmányba, vagy a szolgálati szerződésbe foglalva, egy eredeti példányban mind a bányahatóságnál, mind a bányabíróságnál bemutatandó, hol az hivatalból hitelesítendő, másolatban közmegtekinthetés végett letételik.

Ha a bányatársulat ilyen meghatalmazást kiadni elmulasztaná, s e kötelezettségét a bányahatóság felhívására 3 hó alatt sem teljesítené, maga a bányahatóság hivatalból nevez ki az illető bányatársulat számára képviselőt és szabja meg a társulat által fizetendő illetéket.

148. §.

A felhatalmazási okmányban, illetőleg az igazgató szolgálati szerződésében, pontosan és világosan határozandó meg a képviselőnek vagy az igazgatónak

- a) a műszaki ügyvitelre való befolyása;
- b) a hivatali s munkás-személyzet felfogadása s elbocsátása, valamint fizetésének és pótlékainak megszabása körüli jogosultsága;
- c) utasításadás s ügyviteli rendelkezések körüli jogköre.
- d) Meghatározandó továbbá, van-e és mennyiben ingók és ingatlanok eladására, vevésére, hitelezésre vagy fizetésekre, pénzek átvételére és nyugtázására, váltók és kötvények kiállítására, terhes szerződések kötésére vagy felbontására, egyezmények létesítésére, bányajogositványok szerzésére vagy létezők felhagyására felhatalmazva.
- e) Kijelölendő végre, minő ügyekben és eljárásokban van az igazgató, illetőleg meghatalmazott a társulat vagy más személyek beleegyezéséhez vagy közreműködéséhez kötve s minőkben intézkedik önállólag.

149. §.

Homályos szolgálati szerződések, illetőleg felhatalmazások, melyek kételyekre és jogsérelmekre szolgáltathatnak okot, vagy melyek tartalmuknál fogva a bánya rendes és akadéklalan üzletét gátolnák, a bányahatóság által visszautasítandók.

150. §.

Minden bányatárs köteles állandó lakását a bányahatóságnál és a társulati igazgatóságnál bejelenteni, ha pedig a hatóság kerületén kívül laknék, oly képviselőt megjelölni, ki azon bányakerületben lakik, a pótfizetéseket helyette teljesíti, és a hatósági kézbesítéseket átveszi.

Ha a lakás bejelentése elmulasztatnék, a bányahatósági értesítések a hivatalos lap útján történnek jogérvényesen.

A bányahatósági értesítésekért, ha hivatalból törlnének, a hírlapi költségeket a bányahatósági alap, ha pedig a bányatársulat kérelmére tétetnek, a társulat fedezi.

Ha azonban a költségek egyes bányatárs érdekében, vagy annak mulasztása miatt tétettek, azoknak a fél által való megtérítését követelni a bányatársulatnak jogában áll.

151. §.

Bányatársulati közgyűlés legalább minden harmadik évben, a bányarészek egy harmadának tulajdonosai, az igazgatóság vagy a bányahatóság kívánatára pedig akármikor megtartandó.

152. §.

A közgyűlési meghívásokat az igazgatóság legalább 4 héttel a közgyűlés napja előtt eszközli.

A meghívással együtt a tanácskozási tárgyak sorozata s közzéteendő.

153. §.

A meghívás azon bányatársaknak, kik saját vagy képviselőjük lakását bejelentették, írásban megküldendő, a többiek számára a hivatalos lap útján közzéteendő.

154. §.

A közgyűlés tanácskozási tárgyai: az üzleti jelentés és mérleg, a zárszámadások s minden az üzletre vonatkozó egyéb tárgy.

155. §.

Közgyűléseken a választott elnök, annak akadályoztatása esetében a legtöbb részvény birtokosa, vagy egyenlő birtokú főrészvényesek között az idősebb elnököl.

156. §.

A közgyűlésen szavazattal bir, birtoka arányában, minden bányatárs, vagy annak meghatalmazottja.

Gondnokság vagy gyámság alattiakat az illető gondnok vagy gyám képviseli.

157. §.

Közgyűlések érvényességére és határozat kéességére megkivántatik, hogy minden bányatárs a 153. §. szerint meghívott legyen, és hogy a megjelent bányatársak a bányarészek többségét képviseljék.

Ha ezen többség az első meghívásra nem jelennek meg új közgyűlés hirdetendő, mely tekintet nélkül a jelenlevők birtokára, határoz.

A második meghívásban ezen körülmény világosan kifejezendő.

A második közgyűlésen csak az első közgyűlésre kijelölt tárgyak vehetők tanácskozás alá.

158. §.

Kivételképen meghívás nélkül megjelenő s a közgyűlés tartásába beleegyező valamennyi bányatárs is tarthat rendkívüli közgyűlést.

159. §.

Közgyűlési határozatok általános szavattöbbséggel hozatnak.

A szavazatok a bányarészek után számíttatnak s a legkisebb birtokrészlet egységnek vétetik.

Az elnök szavazata mindig számba veendő, és ha a szavazatok az övével együtt egyenlők, akkor azon vélemény dönt, mely mellett ő szavazott.

A többség határozatai minden bányatársra nézve kötelezők, azok ellen tiltakozásnak helye nincs.

A kisebbség sem biztosítást, sem a társulat felbontását nem követelheti.

160. §.

Azon tárgyak, melyeknek eldöntésére a közgyűlési szavazatok egyszerű többsége nem elegendő, következők:

a) Lemondás az összes bányabirtokról vagy annak el-

ajándékozása csak az összes bányatársak egyetértésével határozható el;

b) a bányatársulat feloszlása, az alaptőke felosztása, az összes társulati vagyon elárusítása, elzálogosítása, megterhelése vagy bérbeadása iránti határozatok érvényességére a társulati birtok háromnegyede képviselőinek hozzájárulása szükséges.

Ha az *a)* és *b)* alatt említett célokra összehívott közgyűlésen a birtok kellő képviselete hiányzanék, új közgyűlés hívandó össze, melyben a kérdéses ügyben és pedig az *a)* alatti esetekben a jelenlevők közegyetértése, a *b)* alatti kérdésekben pedig a jelenlevők háromnegyede birtokaránylag határoz;

c) az alapszabályok módosítása vagy a bányatársulat ingatlan vagyona nélkülözhető részének eladása iránti határozatok érvényességére a közgyűlésen képviselt szavazatok háromnegyedének hozzájárulása szükséges.

A feloszlás, valamint az alapszabály-módosítások iránti határozatok a bányahatóságnak bemutatandók.

161. §.

Közgyűlések határozatairól pontos jegyzőkönyv vezetendő.

A jegyzőkönyvet az elnök s jegyző írják alá, s hitelesítéséről a közgyűlés intézkedik.

162. §.

Bányatársak az üzlet nyereiményeiben birtokaránylag részesülnek és kötelesek annak költségeihez is ugyanazon arányban járulni.

Ezen költségek — pótlfizetések — összege, ideje s beszédési módja iránt a közgyűlés határoz, s e határozat értelmében azokat az igazgatóság veti ki s hajtja be.

163. §.

Kik a kivetett pótlfizetést az igazgatóság felhívására nem teljesítik, vagy kik a 150. §. szerint a bánya-kerületben kép-

viselőt nem neveztek, az igazgatóság kérelmére a bányahatóság által, még pedig az előbbieket kézbesített felhívás, az utóbbiak a 150. §. szerinti hírlapi értesítés útján a pótfizetésnek tizenöt nap alatti teljesítésére, vagy az ellen netalán teendő nyilatkozatra felszólíttatnak.

164. §.

Az igazgatóság azon kérvényhez, melyet a bányahatóságnak a pótfizetések teljesítése iránt nyújt be, a közgyűlésnek kirovási határozatát hiteles másolatban csatolja.

165. §.

A bányahatóság útján a pótfizetés teljesítésére megszabott határidő sikertelenül letelvén, joga van a bányatársulatnak a hátralékos bányarészeknek a társulatra való átirását a bányahatóságnál követelni.

Ez esetben a bányahatóság a késedelmes bányatársulatnak új tizenöt napi időt tűz ki azon meghagyással, hogy ha ezen határidő leletéig a pótfizetést nem teljesíti, bányarészeinek átiratása fog elrendelkezni.

166. §.

A bányatársulatnak megítélt bányarészek előbbem birtokosuk részéről a bányahatósági értesítéstől számolandó harmincz nap alatt visszaválthatók, ha az a pótfizetés összegét és a felmerült költségeket lefizeti.

Ha e visszaváltást nem eszközli, de a netalán kiállított és kezében levő bányarészjegyet a bányahatóságnak átadja, az átiratás eszközölendő; ha pedig a kiállított bányarészjegy a bányahatóságnak át nem adatnék, ezen részjegyet a bányahatóság felhívására az illetékes bíróság az átiratás eszközölése végett megsemmisíti.

Az átiratás végrehajtásáról mind a volt bányatársulat, mind a volt bányatárs hivatalból értesítendő.

167. §.

A pótfizetések nem teljesítése miatt megítélt bányarészeket a bányatársulat átvénni köteles, jogában állván a rajta fekvő pótfizetéseket a tarsulat összes tagjaira kíróvni.

168. §.

Ila valamely bányatárs bányarészéről lemond (139. §.), ezen bányarész a bányatársulatra száll.

A lemondási nyilatkozat, a részjegy hozzácsatolása mellett az igazgatóság magán vagy közvetlenül a bányahatóságnak nyújtandó be, s a felhagyott bányarész kitörlése és átírása bányahatóságiilag eszközendő.

TIZEDIK FEJEZET.

A bányavállalkozóknak egymás közti viszonyairól.

169. §.

Minden bányavezető, illetőleg kezelő, mihelyt valamely közel fekvő bányában történt baleseményről értesül, köteles rendelkezése alatt álló munkásait — mennyiben azt saját bányaművének veszélyeztetése nélkül teheti, — mérsékelt kárpótlás mellett segélynyújtásra küldetni.

170. §.

Az 52., 53., 54., 55. §§. szerint adományozott bányatelkek birtokosai kötelesek, a mennyiben ez által saját bányaműveik nem veszélyeztetik vagy korlátoztatik, kellő fizetésért:

a) a szomszéd ilyenmű bányajogosítottaknak saját tárnáik, aknáik, szállító-, légvezető-, vagy vízemelő-gépeik, bányapallózataik, utaik s vaspályáik használatát megengedni;

b) szomszédos bányák előnyösebb művelése céljából saját telkeiken át hajtások vezetését megengedni.

171. §.

A bányaszolgalmak s azok illetékei iránt a felek szabadon egyezkednek s megállapodásaik a bányahatóságnak beterjesztendők, mely ezen egyezményeknek bányakönyvi bejegyzését hivatalból eszközli.

Ha azonban az egyezkedő felek bányabirtokára jelzálogos terhek volnának már bejegyezve, az ily egyezményekhez a jelzálogos hitelezők hozzájárulása is szükséges.

172. §.

Ha az érdekeltek meg nem egyezhetnek vagy a jelzálogos hitelezők beleegyezésüket megtagadnák, a bányahatóság köteles a szolgalmat elvállalását tárgyzó kötelezettség és szakértők meghallgatásával a szolgalmat terjedelme iránt határozni, mely határozat a jelzálogos hitelezőkre nézve is kötelező erővel bír.

A szolgalmi illeték összege szakértők közbejöttével egyelőre szintén bányahatóságilag megállapítandó, szabadságában állván a meg nem elégedett félnek 30 nap alatt a törvény útján orvoslást kérni.

173. §.

Szolgalmat alatti tárna, akna vagy gép tulajdonosa a közös használatért szolgalmi illetékül a fentartási s üzleti költségek aránylagos részének megtérítésén kívül szolgalmi bér fejében csak annyit követelhet, hogy ezen bér összege a kiszámítható költségmegtakarítás felét meg nem haladja.

A bányatermékek és anyagok szállítása a szolgalommal terhelt szállító eszközök tulajdonosának — ha kívánja — átengedendő, ki ez esetben a 171., 172. §§. szerint megállapított szolgalmi illetéken és saját szállítási költségein felül legfeljebb ez utóbbiak tíz %-át pótlékkul követelheti.

174. §.

Ha a szolgalmi viszony idő folytával egyik vagy másik félre nézve terheessé válnék, vagy épen az által egyik vagy

másik bányamű léte veszélyeztetve lenne, a bányahatóság szakértők meghallgatása után a szolgalmi illetőket a törvény útjának fenhagyása mellett szabályozza, vagy a szolgalmat részben vagy egészben megszünteti.

175. §.

A szolgalmi használatot élvező bányabirtokos munkásaiért is felelős azon nemeláni károkra nézve, melyeket azok a szolgalmi tárgyak tulajdonosának okozhatnak.

176. §.

Ha szomszédbányák birtokosai műveleteik folytában egymás telkébe behatolnak, kötelesek a határpontot azonnal bányamérnökileg megállapíttatni s állandó határjeggyel megjeleztetni.

Villongások esetében bármelyik fél kérelmére a bányahatóság azonnal biztost vagy hites bányamérnököt küld a helyszínére s a határpontot kijelelteti.

Ha ezen kijelelés a feleket ki nem elégítené és köztök egyesség nem sikerülne, a vitás ügy az illető bíróság által eldöntendő.

Az ügy eldöntéséig kötelesek a felek a további műveletet a behatolásnál megszüntetni, a hozzájárulást azonban minden oldalról épen fentartani.

177. §.

Áttörésekben a határpontok az adománylevélben foglalt méretek szerint állapítandók meg.

Felső-magyarországi hossztelkekre nézve azonban az előforduló határvillongásoknál következők állapíttatnak meg, különösen:

a) Az adományozás elsőbbsége előjogot ad minden más későbbi birtokos ellenében.

Ha bebizonyul, hogy a később adományozott hossztelek telére a korábbival azonos, a későbbi adományos további

jogát elveszti; az addig jóhiszeműleg kivált érzetek azonban tulajdonul megmaradnak.

b) Ha a két hossztelek felére egymást átszelné, vagy egymáshoz annyira közelednék, hogy az egyik a másiknak oldalhatárába esnék, ez esetben a később adományozott érztelep is a korábbi adományos határain belül az utóbbinak tulajdona.

c) Az elsőbbségi jog azonban megszűnik, ha bebizonyíthatik, hogy a későbbben adományozott érztelep a korábbi hossztelek érztelepét egészen elvágja, mely esetben a korábbi hossztelek a későbbi hosszteleknek oldalszélességére való tekintet nélkül az elvágó felepig terjed.

Ellenkezőleg, ha a későbbben adományozott érztelep a korábban adományozott által vágatnék el, amaz csak emennek oldalszélességeig mivelhető ki.

d) Ha valamely érztelep azonossága adományozott bányatelek birtokosai által kétségbe vonatik, az azonosságnak bebizonyítása azt illeti, a ki az azonosságot állítja. Ha azonban az érztelep azonossága iránti vita adományozott bányatelek birtokosa ellen valamely zártkörű kutatványos vagy felkérő műveletéből támadhat az adományozott bányatelek birtokosa jogaiban mindaddig megvédendő, míg a zártkörű kutatványos, vagy felkérő erősebb jogát be nem bizonyítja. Fenmaradván neki ez esetben kártalanítási igényének a törvény útján való érvényesíthetése.

Minden ily esetben a bányabíróság a felek és a megyében szükségeltetnék, szakértők meghallgatása után meghatározza azon vágásokat vagy fellátásokat, melyek az azonosság bebizonyítására szükségesek.

e) Ha az azonosság bebizonyításáig valamely érztelep tulajdona a bányatulajdonosok közti kétes, a bányabíróság köteles az iránt intézkedni, hogy a tulajdonjog iránti ítélet jogerejűvé váltaig a művelési üzem létes felügyelői által és külön számlának vezetése mellett tört ssék, az ottani eredő nyereség pedig valamely pénzügyesetnek kamatra elhelyeztessék.

TIZENEGYEDIK FEJEZET.

A bányabirtokosoknak hivatalnokaikhoz és munkásaikhoz való viszonyáról.**178. §.**

Minden a bányászat köréhez tartozó ipartelepnél munkarend kifüggesztendő, melybe következők veendőek fel:

a) a felvigyázó és dolgozó személyzet különféle osztályzata és foglalkozása, jelesen a nők és gyermekek alkalmazásának módzata, tekintettel a helyi viszonyokra, a nők és gyermekek testi erejére és az utóbbiak iskolai kötelezettségére;

b) a munkaidő tartalma;

c) a leszámolás idejére és a munkabér kifizetésére vonatkozó határozmányok;

d) a felvigyázók és munkások közti viszony és azoknak magaviseleti kötelezettségei;

e) a munkásokkal bánásmód megbetegedés vagy szerencsétlenség eseteiben;

f) a munkarend áthágóira szabott büntetések;

g) a felmondási határidő és azon esetek, melyekben a szolgálati viszony azonnal felbontható.

E munkarend a bányahatóságnak jóváhagyás végett be nyújtandó.

179. §.

Minden vállalkozó köteles művében saját költségén mind- azt létesíteni és fenntartani, a mi, tekintettel az üzlet és telep minőségére, a munkások életének és egészségének lehető biztosítására szolgál.

180. §.

A munkaadó összes munkásairól rendes könyvet vezetni, abba minden munkás nevét, korát, születéshelyét, foglalko- zását, be- és kilépési idejét beíratni s e könyvet a bánya- vagy közigazgatási hatóságnak kívánságra bármikor előmutatni köteles.

181. §.

Iskolaköteles gyermekeket, 12 éves korukig, munkára alkalmazni nem szabad.

Kik a 12 éves kort meghaladták, de a 15 éves életkort még be nem töltötték, hetenként télen 5, nyáron 2 órai ismétlő iskolába járásra kötelezve lévén, ezen kötelességük teljesítésétől ment napokon csak 8 órai munkára foghatók, a tanulásra szentelt napokon pedig 6 óránál többet nem dolgozhatnak.

A 16 évet még be nem töltött munkások általában csak 10 órára és oly munkára alkalmazhatók, mely egészségüknek nem árt és testi fejlődésüket nem gátolja.

Éjjeli munkára, azaz esti 9 órától reggeli 5 óráig 16 éven alóli munkások általában nem alkalmazhatók, oly bányászati iparágaknál azonban, melyeknek üzlete éjjeli munka nélkül fennakadást szenvedne, a bányahatóság, tekintettel az ifju munkás fejlettségére megengedheti, hogy a 16 éven alóli, de 15 évesnél nem fiatalabb munkás e §-ban megsabott munkaóráknak legfeljebb felét éjjeli munkában dolgozza le.

182. §.

A munkás 24 órában legfeljebb 12 órai munkára kötelezhető.

Ezen szabályoktól csak szerencsétlenség esetében és csak a segélyhozás szükségének tartamára szabad eltérni.

Azon bánya- vagy kohóműveknél, melyekben a munka éjjel-nappal folytattatik, a tulajdonos az éjjeli munkások kellő felváltásáról köteles gondoskodni.

Földalatti bányamunkákra nők alkalmazása tilos.

183. §.

A munkaadó köteles összes személyzetének bérét készpénzben, és pedig, ha másképp nem egyezkedett havonként kifizetni és legalább is évnegyedenként, a szolgálatból való kilépésnél pedig azonnal leszámolni.

Árúkat és szeszes italokat fizetés gyanánt, vagy hitelre kiszolgáltatni tilos.

Lakással, földhaszon-élvezettel és a rendes élethez szükséges élelmi szerekkel a munkaadó a munkást, ennek beleegyezésével elláthatja.

A munkához szükséges szerszámokat és anyagokat a munkás elfogadni köteles.

Az ily kiszolgáltatásokért járó összegek a bérfizetés alkalmával a bérből levonhatók.

184. §.

A hivatalnok, felvigyázó vagy munkás, ki nem pénzben, de a 183. §. szabályaitól eltérőleg elégítetett ki, kifizetését készpénzben mindenkor követelheti.

Oly árúkért való követelések, melyek a személyzetnek a fennálló tilalom dacára hitelezettek, a munkaadó által sem törvény, sem felszámolás útján nem érvényesíthetők.

Ily követelések az illető bányaműhöz tartozó bányatárs-pénztár javára esnek.

185. §.

Oly szerződések, melyek a 183. és 184. §§. rendeleteivel ellenkeznek, kötelező erővel nem bírnak.

Hasonlóul érvénytelen a munkaadó és személyzete közt történt oly megállapodás, mely szerint ez utóbbi szükségletét bizonyos eladási telepekből szerezni, vagy bérének egy részét más célokra, mint sorsának javítására fordítani köteles.

186. §.

Munkások bére ellen sem bírói zárlatnak, sem pedig végrehajtásnak nincs helye.

187. §.

Mennyiben szerződés vagy munkarend máskép nem intézkedik, a kölesönös felmondási idő hivatalnokra és a fel-

vigyzói személyekre nézve három hó, munkásra nézve 14 nap. Habar kellő időben történt is a felmondás, a munkás addig nem léphet ki, míg a netán felvállalt alkumunkát be nem fejezte s a munkabérére kapott előleget be nem dolgozta, vagy meg nem térítette.

188. §.

A hivatalnok, felvigyázó vagy munkás felmondás nélkül azonnal elbocsátható:

- a) ha lopást vagy sikkasztást követ el;
- b) ha a munkaadó, helyettese vagy a munkaadó egyik család tagja ellen tetteleges bántalmazást vagy súlyos becsület-sértést követ el, kötelességei teljesítését makacsul megtagadja, vagy a munkaadó akaratát ellenére 3 egész munkanapon át szünetel;
- c) ha megintés daczara a mű biztonságát vigyázatlansága által veszélyezteti;
- d) ha bűntény miatt elítélteett.

189. §.

A hivatalnok, felvigyázó vagy munkás felmondás nélkül azonnal kiléphet:

- a) ha munketelemne valik;
- b) ha munkaadója vagy előljárója által tetteleg bántalmaztatik;
- c) ha megígért munkabére kellő indok nélkül visszatartatik, vegre;
- d) ha munkaadója vagy előljárója által erkölestelen vagy törvényellenes cselekedetre késztetik.

190. §.

A munkaadó, ki hivatalnokát, felvigyázóját vagy munkását törvényes ok nélkül a felmondási határidő eltelte előtt elbocsátja, köteles neki - - mennyiben a szerződés másként nem intézkedik - - azon illetményeket, melyeket a felmondási határidő alatt élvezett volna, kilépés előtt kifizetni.

191. §.

Minden hivatalnoknak, felvigyázónak vagy munkásnak kilépése alkalmával bizonyítvány kiadandó, melyben a hivatali állás, illetőleg a felvigyázói s dolgozó személyzeti osztály, melybe tartozik, a társpénztár, melybe bejegyezve van, s az időtartam, melyre fizetett és vegre a szolgálat kezdetének, úgy az abból történt kilépésnek napja kitüntetendő.

A munkaadó oly felvigyázót vagy munkást fel nem fogadhat, ki az előbbi munkaadóval kötött szerződésnek törvényes megszűnését nem igazolja.

TIZENKETTEDIK FEJEZET.

A társpénztárakról.

192. §.

Mindenütt, hol munkás-osztály létezik, mely a bányáipar valamelyik nemével állandóan foglalkozik, a vállalkozó birtokosok kötelesek akár önállóan, akár egyesülve, a munkások vagy azok özvegyeinek vagy árváinak gyámolítására társpénztárakat alakítani.

Hol az egyes műveknél társpénztárak fel nem állíthatók, a bányabirtokosok kötelesek vagy közös társpénztárakat életbe léptetni, vagy már létező társpénztárakhoz szabad egyezkedés útján csatlakozni.

193. §.

A társpénztárhoz mind a felvigyázó és munkás személyzet, mind a vállalat birtokosa az alapszabályilag megszabott összegekkel járulni tartoznak.

194. §.

A társpénztári vagyon kezelésére és ellenőrzésére a befolyás mind az abba befizető munkás-személyzetet, mind a bányabirtokost illeti meg.

195. §.

Minden társpénztári társulat számára alapszabályok alkotandók, melyeknek tervezete a munkásosztály köréből választandó bizottság közreműködésével kidolgozandó és a bányahatóságnak jóváhagyás végett bemutatandó.

Ha valamely bányabirtokos üzemének elején kellően rendezett munkásosztály hiányában társpénztári alapszabályokat mindjárt nem alkothatna, azonban ideiglenes munkásainak segélyezése céljából azoktól bérlevonásokat akarna tenni: ezen esetben köteles e szándékát előbb a bányahatóságnak bejelenteni és az ideiglenes szabályokat is előterjeszteni, melyek szerint a levont pénzek a társpénztári alapszabályok végleges megállapításáig kezelendők. Ez esetben a bérlevonás összege a bér 3%-át meg nem haladhatja.

A már létező társpénztáraknál köteles a bányahatóság az alapszabályokat átvizsgálni s mennyire szükséges, azoknak e törvényhez alkalmazását elrendelni.

Hol a létező társpénztáraknál alapszabályok hiányoznának, a bányahatóság a munkaadót az alapszabályok szerkesztésére s beterjesztésére szabott határidő kitűzése mellett szólítja fel.

Bánya-társpénztáraknak más iparágaknál létező hasonló célú alapokkal való egyesülése közös alapszabályok alapján csak oly kikötéssel engedtetik meg, hogy az ily egyesült társpénztár feletti felügyelet a bányahatóságnak fentartatik.

196. §.

A társpénztári alapszabályoknak következőkről kell intézkedni:

a) a társpénztári anyakönyvek felállításáról s pontos vezetéséről;

b) a felvétel feltételeiről, a köteles befizetések arányáról és módjáról, valamint a járulék be nem fizetéséből folyó következményekről;

c) a feltételekről, melyek a segélynyújtás igényét megállapítják vagy érvényen kívül helyezik;

d) a segély mértékének meghatározásánál követendő szabályokról;

e) a társpénztári közvagyon kezeléséről, biztosításáról és ellenőrzéséről, valamint a számadások viteléről s megvizsgálásáról;

f) a társpénztári alapszabályok módosításáról, a társulat feloszlásáról és ez esetre a közös vagyon hovafordításáról.

197. §.

A segélyezés nemei, melyeket a társpénztárak erejükhöz képest nyújtani kötelesek, következők:

a) saját tagjainak betegség esetében orvoslást;

b) saját hibájukon kívül megbetegedett tagoknak élelmezési segélyt a betegség idejére;

c) halálozási esetekben járulékot a temetkezés költségeihez;

d) élethosszig tartó segedelmézést vagy végkielégítést, ha saját hibáján kívül munkaképtelenné válik;

e) a munkások özvegyeinek, ugyszintén

f) meghalt munkások gyermekeinek élelmezésére és felnevelésére szolgáló segélyezéseket.

Az a) pont alatti segélynyújtás a társpénztár erejéhez képest a társpénztári tagok családtagjaira is kiterjeszthetők.

A társláda pénzei más célra nem fordíthatók.

198. §.

A társpénztár tagjai tiszta keresményük legalább 4%-ával járulnak a társpénztár fentartásához.

A bányabirtokos által a társpénztárba teljesítendő járulék mérve azon összegnek legalább felében állapíttatik meg, melylyel a munkások a társpénztár bevételeihez együttesen járulnak.

199. §.

Noha a betételés módzatáról az alapszabályok intézkednek, a bányabirtokos a társpenztári illetékeknek saját munkásai bérebel való levonásáért felelős.

Ila aze elmulasztaná, a társpenztári kezelő kártérítés terhe alatt köteles e mulasztást a bányahatóságnak bejelenteni, mely a behajtást szükség esetében közigazgatási uton is eszközölteti.

200. §.

A bányabirtokos, illetőleg igazgató a felvett munkások névjegyzékét köteles a társpenztár kezelőjének pontosan kiszolgáltatni: nem teljesítése esetében a társpenztári kezelő feljelentése folytán arra a bányahatóság által kényszerítendő.

201. §.

A bányabirtokos és annak hivatalnokai a társpenztári pénzeket semmi szin alatt kölesön nem vehetik.

202. §.

Társpenztári segélyezéseket vagy azokra való igényeket másra átruházni, vagy azokat bírői végrehajtás alá helyezni nem lehet.

203. §.

Minden társpenztár, melynél a nyújtandó segélyek összegei hitelt érdemlő betegség, rokkantsági és halalozási táblázatokra fektetett biztosítástani számolás által ninesenek alapszabályilag meghatározva, köteles összes jövedelmének legalább 10%-át évenként tőkésíteni mindaddig, míg a társpenztári tőke kamatai az összes járulékok kétszeresét el nem érik.

A társpenztári tőke csak a legfőbb bányahatóság engedélye mellett és egyedül a szükségletek (197. §.) fedezésére igénybe vehető.

204. §.

A társpenztárak alapszabályszerű kezelése felett a bányahatóság örködik.

E célból a társpenztárakra nézve a következő általános szabályok állapíttatnak meg:

a) a társpenztári előjáróság határozatai ellen a felfolyamodásnak a bányahatósághoz mindig helye van;

b) a bányahatóságnak jogában áll minden társpenztártól a számadást megvizsgálás végett bekövetelni;

c) azon esetben, ha a társpenztári előjáróság a társpenztári számadást a bányahatóság meghagyása folytán be nem terjesztene, ez fel van jogosítva azon számadást a mulasztó költségén hivatalból megszerezni;

d) ha a társpenztári előjáróság az adatokat, melyek a számadás elkészítésére szükségesek kiadni vonakodnék, a bányahatóságnak jogában állandó, a társpenztár álladékát minden rendelkezésére álló törvényszerű eszközökkel kipuhatolni;

e) a bányahatóság az illetékes bíróság útján bányatelekkönyvileg és szükség esetében polgári telekkönyvileg is biztosíthatja a megállapított társpenztári vagyont, valamint minden összeget, melynek befizetésére a megvizsgált pénztári számadások folytán a bányatulajdonost köteleseknek ítéli;

f) az *e)* betű alatt említett összegekre nézve feljogosítatik a bányahatóság, hogy a bíróságot hivatalból felkérje, miszerint az illető bányabirtokost záros határidő kifizetése mellett igazolásra, vagy ha erre nem képes, fizetésre hívja fel.

Ha a bányabirtokos a kitűzött határidő alatt magát nem igazolta, sem a reá rótt összeget nem fizette, a bíróság köteles a bányahatóság által meghatározott összeget a bányabirtokostól s annak költségén végrehajtás útján behajtani, szabadságában maradván a bányabirtokosnak, a társpenztár elleni követeléseit a törvény rendes útján érvényesíteni;

g) a bányahatóság a társpenztár oltalmára hivatalból levén kötelezve ügyének a törvényszék előtti vezetésére a kincstári ügyészséget felhívhatja vagy a pénztár költségén más ügyészt rendelhet.

A kincstári ügyészség, valamint annak mindegyik önállóan működő közege köteles a bányahatóság fennérített felhívásának megfelelni;

h) a társpénztár állapotáról és kezeléséről szóló statisztikai kimutatásokat a társpénztári előjáróság a bányahatóságnak előterjeszteni köteles.

205. §.

Oly bányák birtokosai, kiknél törvényesen alakított társpénztár még nem létezik, annak felállításáig kötelesek megbetegedett, vagy munkaképtelenné vált munkásaik segélyezéséről gondoskodni.

TIZENHARMADIK FEJEZET.

A bányafelügyeleti és a bélyeg-illetékről.

206. §.

Minden zártkörű kutatóvagy, valamint minden adományozott bányatelek után felügyeleti illeték fizetendő.

207. §.

E felügyeleti illeték zártkörű kutatóvagyok után a következő táblázat szerint fizetendő:

Zártkörű kutatóvagy sugara méterekben	Felügyeleti illetékek	Zártkörű kutatóvagy sugara méterekben	Felügyeleti illetékek
0—100	— frt 32 kr.	525—560	3 frt 84 kr.
101—200	— » 64 »	561—596	4 » 48 »
201—236	— » 96 »	597—632	5 » 12 »
237—272	1 » 28 »	633—668	5 » 76 »
273—308	1 » 60 »	669—704	6 » 40 »
309—344	1 » 92 »	705—740	7 » 04 »
345—380	2 » 24 »	741—776	7 » 68 »
381—416	2 » 56 »	777—812	8 » 32 »
417—452	2 » 88 »	813—848	8 » 96 »
453—488	3 » 20 »	849—884	9 » 60 »
489—524	3 » 52 »	885—920	10 » 24 »

Zártkörű kutatvány sugra méterekben	Felügyeleti illetékek	Zártkörű kutatvány sugra méterekben	Felügyeleti illetékek
921—956	10 frt 88 kr.	1461—1496	24 frt — kr.
957—992	11 » 52 »	1497—1532	24 » 96 »
993—1028	12 » 16 »	1533—1568	25 » 92 »
1029—1064	12 » 80 »	1569—1604	26 » 88 »
1065—1100	13 » 44 »	1605—1640	27 » 84 »
1101—1136	14 » 40 »	1641—1676	29 » 12 »
1137—1172	15 » 36 »	1677—1712	30 » 40 »
1173—1208	16 » 32 »	1713—1748	31 » 68 »
1209—1244	17 » 28 »	1749—1784	32 » 96 »
1245—1280	18 » 24 »	1785—1820	34 » 24 »
1281—1316	19 » 20 »	1821—1856	35 » 52 »
1317—1352	20 » 16 »	1857—1892	36 » 80 »
1353—1388	21 » 12 »	1893—1928	38 » 08 »
1389—1424	22 » 08 »	1929—1964	39 » 36 »
1425—1460	23 » 04 »	1965—2000	40 » 64 »

Az adományozott bányatelkek után járó illeték pedig következőkép határoztatik meg:

a) az 51. §. a) és b) betű, valamint az 55. §. γ) alatti szabály szerint adományozandó síktelkeknél évenként és 120 □ méterért egy krajczár fizetendő.

b) az 51. §. c) betű alatti szabály szerint adományozandó síktelkeknél 300 □ méterért évenként egy krajczár fizetendő.

Az a) és b) pontban említett síktelkeknél minden 120, illetőleg 300 □ méternél kisebb térfogat 120, illetőleg 300 □ méter gyanánt számításba veendő.

c) A felsőmagyarországi bányakerületben az 52. §. szerint adományozandó hossztelkekért minden 30 méternyi hosszkiterjedés után évenként 20 krajczár fizetendő;

d) az abrudbánya-verespataki bányakerületben e törvény 53. §-a szerint adományozandó köbtelkektől minden 7000 köbméterért 1½ kr. fizetendő, 7000 köbméternél kisebb térfogat 7000 egész köbméter gyanánt számittatván;

e) az erdélyi aranybánya-kerületben és Hunyadmegyében az 54. §. szerint jövőre adományozandó kis telekért évenként nyolcz krajczár fizetendő.

208. §.

A 207. §-ban meghatározott felügyeleti illeték:

a) zártkörű kutatványok után, az első évre a bejelentés alkalmával, a további időre évenként előre lerovandó;

b) adományozott bányatelkek után pedig évnegyedes részletekben, még pedig az első részlet február, a második május, a harmadik augusztus, a negyedik november havában lefizetendő még akkor is, ha a bányamivelés vagy szünetel, vagy veszteséggel jár.

A zártkörű kutatványok után fizetendő felügyeleti illeték az első évre az illető bejelentéshez csatolandó, vagy valamely állami pénztárnál lefizetendő és csak az e feletti nyugta előterjesztendő. A további évekre járó illeték befizetéséről szóló nyugta az illető év kezdetétől számítandó legfeljebb 30 nap alatt a bányahatóságnak beterjesztendő.

209. §.

A felügyeleti illeték fizetésének kötelezettsége zártkörű kutatványoknál a bejelentés napjától, adományozott bányatelkeknel pedig az adományozást követő legközelebbi naptári évnegyedtől veszi kezdetét s az utóbbiaknál azon évnegyed végével szűnik meg, melyben a bányatelekről való lemondás nyújtatott be, vagy az elvonási határozat hozatott.

Ezen évnegyed lefolyta után a bányatelektől, ha bányatelekkönyvileg nem is lenne kitörölve, további felügyeleti illeték nem jár.

210. §.

Felügyeleti illeték elengedésének helye nincsen; oly bányateleknél azonban, melynek szegény, vagy elszórt telepei csak telemes kárral mivelhetők, a felügyeleti illeték a legfőbb bányahatóság által a körülmények szerint határozott, vagy határozatlan időre felére leszállítható.

Határozatlan időre kimondott ilyféle illetékleszállítás visszavonható.

211. §.

A felügyeleti illeték behajtására az egyenes adók behajtása iránt fennálló törvényes szabályok alkalmazandók.

Behajthatlanná vált felügyeleti illeték törlésére a legfőbb bányahatóságtól nyert engedelem szükséges.

212. §.

A bányahatósághoz intézett beadványok, a mennyiben a bélyeg- és illetéktörvény szerint nem lennének bélyegmentesek, különbség nélkül a legkisebb beadványi bélyeggel láthatók el.

A bányahatóság által kiadott mindennemű okmány, a bányaszemlei jegyzőkönyvek, valamint a kutatási bejelentések bélyegmentesek.

A társpénztárak azon bélyegmentességet élvezik, melyet a törvény a jótékony intézeteknek enged.

TIZENNEGYEDIK FEJEZET.

A bányahatóságokról.

213. §.

A bányahatóságnak feladata a bányajogositványok kiadása a bányák művelésére való felügyelet és a bányászat érdekeinek közgazdasági szempontból való képviseltetése.

E bányahatóságot képezi:

- a) első fokon a kerületi bányahatóság ;
- b) második fokon az országos főbányahatóság ;
- c) harmadik fokon a legfőbb bányahatóságot képviselő minister.

A kerületi bányahatóságok székhelyeit és szervezetét az illető minister állapítja meg.

A kerületi bányahatóság a bányaipar körében az iparhatóság teendőivel ruháztatik fel, azonban az ipartörvény szerint eljárni s az illető tárgyaláshoz a közigazgatási hatóság képviselőit is meghívni köteles.

A kerületi bányahatóságok felügyeleti joga a 214. §. *b)* és 215. §. *d)* pontjai értelmében minden földalatti bányamivelésre, tehát a földbirtokos által nem szabad ásványra megindított ilyennemű munkálatokra is kiterjed.

Felmérésekhez és bányarendőri vizsgálatokhoz a bányahatóság felügyelete mellett hiteles bányamérnökök is alkalmazhatók.

214. §.

A bányahatóság felügyeleti jogánál fogva örökös a felett:

a) hogy a törvény szabályai a bányabirtokosok által megtartassanak;

b) hogy az általa a 101. §. alapján közbiztonsági és rendőri tekintetben kiadott rendszabályok teljesíttessenek.

A felügyeleti jog azonban a bányauzem gazdasági részére nem terjed ki; és a művelés műszaki részét csak annyiban érinti, a mennyiben azt közrendőri tekintetek igazolják.

215. §.

A felügyeleti jognak gyakorlásával első sorban megbízott kerületi bányahatóságok kötelesek:

a) a kerületbeli bányákat időről-időre megvizsgálni;

b) a bányaművelések haladását figyelemmel kísérni és saját térképeiken is nyilvántartani;

c) mindazon intézkedéseket megtenni, melyek a bányatörvény szabályainak megtartását biztosítják;

d) veszélythozó események előfordultával, vagy segítségnyújtásra felszólítatva, szükség esetében szakértők alkalmazása mellett helyszíni vizsgálatot tartani, s azon esetben, ha az üzleti igazgatóság által tett intézkedések célra nem vezetők, kellőleg rendelkezni.

216. §.

A bányauzemben előforduló oly eseményeknél, melyek a személyek, épületek, telkek, gyógyforrások, kutak, vagy más

építmények biztonságát veszélyeztetik, a kerületi bányahatóság a szükséges biztonsági intézkedéseket, ha a szükség azt kívánná, a közigazgatási hatóságnak közreműködésre való meghívása mellett elrendelni köteles.

Ha azonban a késedelemből veszély támadhatna, az eseményről korábban értesült közigazgatási hatóság is köteles szakértők közreműködése mellett a halaszthatlan mentési és biztonsági intézkedéseket megtenni, a későbbi tüzetes intézkedéseket a bányahatóságnak hagyván fenn.

217. §.

Minden művezető, vagy helyettese, köteles a személy- vagy vagyonbiztonságát fenyegető eseményeket a bányahatóságnak, eselleg (216. §.) a legközelebbi közigazgatási hatóságnak is tüstént feljelenteni. Ha a feljelentés a közigazgatási hatósághoz tétellett, ez köteles a feljelentésről s netán tett intézkedéseiről a bányahatóságot haladéék nélkül értesíteni.

218. §.

Minden intézkedés, vagy határozathozatal kizárólagosan a kerületi bányahatóság főnökét, vagy annak helyettesét illeti.

219. §.

Ha a bányatörvényben szabott határnap vasárnapra, vagy törvényesen elfogadott ünnepnapra esnék, határnapul mindig a rá következő hétköznapi tekintendő.

220. §.

A kerületi bányahatóságnak minden határozatai ellen felfolyamodásnak van helye.

Felfolyamodások a hozott határozat kézbesítését követő naptól számítva, a kerületi bányahatóságnál 30 nap alatt nyújtandók be.

A felfolyamodásnak halasztó hatása van, azon esetet kivéve, ha a halasztás által a személy-, vagy vagyonbiztonság veszélyeztetve lenne, mi felett a kerületi bányahatóság határoz.

221. §.

A felfolyamodás az érdekelt ellenféllel a végett közlendő, hogy arra ellenészrevételeit 15 nap alatt megtehesse; miért a felfolyamodáshoz a hány érdekelt fél van, annyi másolat csatolandó.

222. §.

Az országos főbányahatóság Budapesten székel.

Áll pedig egy elnökből, két szavazó ülnökből és a szükséges segédszemélyzetből.

223. §.

A kerületi bányahatóság és az országos főbányahatóság meg nem egyező határozatai ellen nyitva áll a legtöbb bányahatóságot képviselő miniszterhez a vég-felfolyamodás.

224. §.

A jogérvényes bányahatósági határozatot a kerületi bányahatóság megkeresésére a közigazgatási hatóság, szükség esetében a bíróság hajtja végre. A végrehajtás eredményéről a kerületi bányakapitányság hivatalból értesítendő.

225. §.

Hivatalos vizsgálatok költségét, ha kihágásokra vonatkoznak, az elítélt, a felek ügyeiben felmerülő tárgyalási költségeket pedig a tárgyalásra okot szolgáltatott fél tartozik viselni. Ha pedig a betudás, tehát a költség is mindkét félre terjed ki, a bányahatóság szabja meg az arányt, melyben a felek a költségeket viselni kötelesek. Annak, a ki ily költségekre nézve ellenfele irányában kártérítési igényt kíván érvényesíteni, a törvény útja nyitva marad.

TIZENÖTÖDIK FEJEZET.

Az áthágásokról és büntetésekről.

226. §.

A bányatörvény szabályainak áthágásai - a mennyiben a büntető törvény súlya alá nem esnek - a bányahatóság által az alább megszabott módon büntetendők.

227. §.

A bányahatóság által szabandó büntetések:

- a) bírságok és
- b) a bányajogosítvány elvonása.

228. §.

50 frtig terjedhető bírság alá esnek:

- a) kik kutatások vagy bányaművelések megindításánál az e törvényben előírt szabályokat mellőzik;
- b) azok, kik a bányabirtok közvetett megszerzését a 94. §. ellenére be nem jelentik;
- c) azon zártkörű kutatóványosok, kik a 26. §. szerint a nyert ásványokról és bányatermékekről rendes számadást nem vezetnek;
- d) azok, kik bányákban (101. §.) legalább a főhajtásokat járható állapotban nem tartják, vagy a hajtások műveletét akként vezetik, hogy a további feltárás és lefejtés akadályoztatik;
- e) azok, kik önálló segédhajtásokban a 67. §-ban érintett üzemtervtől eltérnek, vagy kik a 101. §. szerint az üzem megkezdését, vagy beszüntetését be nem jelentik;
- f) azok, kik a bányahatóságnak a térképek készítésére (102. §.) valamint a statisztikai adatok beszolgáltatására vonatkozó rendeleteit (103. §.) nem teljesítik;
- g) azon bányavállalkozók, kik a 106. §. ellenére meghatalmazott képviselőt nem neveznek;

h) azon bányabirtokosok vagy vállalkozók, kik a felvigyázó- s munkás személyzettel legalább évnegyedenként vagy akkor, midőn a munkából kilépnek, leszámolni vonakodnak. (183. §.)

i) ki képesítettnek el nem ismert művezetőt (104. §.) alkalmaz.

229. §.

100 frtig terjedhető bírsággal fenytendők:

a) azon bányabirtokosok vagy vállalkozók, kik a 101. és 255. §§. szerint megállapított közbiztonsági vagy rendőri szabályokat nem teljesítik, ha csak e mulasztás következményei a büntető törvények alkalmazását nem teszik szükségessé;

b) azon bányabirtokosok, kik behatolások esetében a 176. §-ban kijelölt kötelezettségnek meg nem felelnek;

c) azon bányabirtokosok, igazgatók, vagy helyetteseik, kik a 217. §. szerinti köteles jelentéseket tenni elmulasztják, vagy a kerületi bányahatóság által a veszély elhárítása tekintéből kiadott intézkedéseknek meg nem felelnek.

Ha azonban az illetők avatatlansága a bánya biztonságát vagy fenmaradását veszélyezteti, a kerületi bányahatóság a bányabirtokos költségére addig, míg ez képzetesebb igazgatót nem nevez, szakértő művezetőt rendelhet;

d) azok, kik a bányahatóságokkal való hivatalos érintkezés alkalmával szóval vagy írásban a bányahatóság ellen sértést követnek el;

e) ha oly meghagyások, melyeket a bányahatóság felügyeleti joga körében bocsát ki, a bányabirtokos vagy igazgató által a kiszabott határidő alatt nem teljesítettnek;

f) azok, kik a 228. §-ban elősorolt áthágásokat ismételve követik el.

230. §.

A 229. §-ban felsorolt áthágások, az *f)* alattiak kivéte-

lével, ha ismételtetnek, egész 200 frtig terjedő birsaggal fenyíthetők meg.

231. §.

200 frtig terjedhető birságban elmarasztalandó:

a) a ki a törvény és munkarendnek a munkások felvételét, alkalmazását és a velök való bánásmódot, továbbá a nők és gyermekek alkalmazását szabályozó rendeleteit (181. 182. §§.) áthágja vagy az ifjú munkások iskolai oktatására vonatkozó kötelességeit nem teljesíti;

b) azon vállalkozó, ki a társpénztári illetéket a társpénztári kezelőnek be nem szolgáltatja. (199. §)

c) azon vállalkozó, ki a munkások bérét árúczikkekben szolgáltatja ki, vagy más szabályellenes eljárás által a munkásokat károsítja;

d) azon vállalkozó, ki a 191. §. ellenére bizonyítványt adni vonakodik, vagy oly munkást fogad fel, a ki az előbbi munkaadóval kötött szerződésnek törvényes megszűnését igazolni nem képes.

232. §.

Azon hivatalnok, felvigyázó vagy munkás, ki szolgálatából jogtalanul kilép, a közigazgatási hatóság határozata alapján történendő visszahozatal által kötelessége teljesítésére szorítható, sőt ezenfelül még 8 napig terjedhető elzárással is büntethető.

233. §.

A bányajogositvány elvonásával büntetendők:

a) azon zártkörű kutatványosok, kik a 14. §. értelmében megszabott munkát nem teljesítik, vagy a 207. §. ellenére a felügyeleti illetéket nem fizetik;

b) azok, kik a fennebbi 229. §. c) pontjában említett veszélyek elhárítására tett bányahatósági intézkedések végrehajtását ismételt büntetések daczára is elhanyagolják;

234. §.

Áttörések eseteiben azok, kik a bányahatóság által elrendelt tilalmat megszegik, mint zártörők a köztörvények szerint büntetendők meg.

235. §.

Összebeszélések, melyek által a munkaadók azt célozzák, hogy üzletük félbeszakítása vagy a munkások elbocsátása által ezeknek terheesebb munka-feltételeket szabjanak, különösen azoknak bérét leszállítsák, vagy melyek által a felügyelők és munkások oda törekszenek, hogy közös munkaszünetelés által a munkaadókat magasabb bér megadására kényszerítsék, s általában tőlük jobb munkafeltételeket csikarjanak ki, úgyszintén mindazon egyezmények, melyek által azoknak támogatása céloztatik, a kik az érintett összebeszélések mellett megmaradnak, vagy azoknak károsítása, a kik azokkal szakítanak, jogérvénnyel nem birnak.

236. §.

A ki a fennebbi §-ban meghatározott összebeszélések és egyezmények létesítése, terjesztése vagy fogatosítása céljából a munkaadókat vagy munkásokat, illetőleg felvigyázókat szabad akaratuk érvényesítésében fenyegetés vagy tetteges bántalmazás által akadályozza, vagy akadályozni törekszik: az, a mennyiben a büntető törvények szerint súlyosabb büntetésnek helye nem volna, a közigazgatási hatóság által 300 forintig terjedhető bírsággal vagy két hónapig terjedhető fogsággal büntethető.

237. §.

Bírságok, melyek esetleg közigazgatási úton beszeden-dők, a kerületi bányahatóságnál befizetendők s az illető bányatárspénztárba folynak. Ha ilyen nem létezik, annak felállításáig a bírságpénzek gyümölcsöző elhelyezéséről a bányahatóság gondoskodik.

TIZENHATODIK FEJEZET.

A bányajogosítványok elenyészteről.

238. §.

Bánya-jogosítványok elenyésznek:

- a) határozatilag kimondott jogvesztés;
- b) lemondás által.

239. §.

Ha az adomány vagy engedély elvonása határozatilag kimondatik, a bányahatóság köteles ebbeli határozatát az illető bányabírósággal azonnal közölni és az adományon vagy engedélyen alapuló bánya-vagyont a bíróság útján megbecsültetni és elárvereztetni.

Ily árverésnél a jogvesztett tulajdonos újra vevő nem lehet.

240. §.

A becslés és árverés nemcsak az adományozott bányatelekre, vagy engedélyezett bányajogosítványra s azoknak a 248. §-ban említett biztosító készülleteire, hanem a mű alkatrészeire és tartozékaira (86. és 95. §-ok) is kiterjed.

Ezen tárgyak értéke azonban a becsübe nemcsak a bányajogosítvánnyal együttesen veendő fel, hanem mindig az is kitüntetendő, mi lenne azoknak becsértéke magukban véve, a bányajogosítvánnyal való egybekapcsolás nélkül.

241. §.

Ha ily esetben az alkatrész vagy tartozék mivolta és mennyisége iránt kétség támadna, e felett a bányahatóság előleges helyszini vizsgálat után és a szükséges szakértők meghívása mellett határoz.

A bányabirtokosnak azonban szabadságában áll a mű mellett nagyobb mennyiségű tartozékot is hagyni, s azt azzal együtt árverés alá bocsátani.

242. §.

Az árverés alá eső mű alkatrészeinek és tartozékainak megőrzéseért és változatlan állapotban való megtartásaért a birtokos időközben felelős marad; a bányahatóságnak azonban joga van azoknak birói zár alá vételét is eszközöltetni.

243. §.

A becslés megtörténte után a bányahatóság felhívására a bíróság által a nyilvános árverés a netán létező jelzálogos hitelezők meghívása mellett a polgári törvénykezési rendtartás szerint elrendelendő. Annak teljesítése végett azonban csak egy, legalább is harmincz s legfeljebb hatvan napi határidő szabandó meg oly hozzáadással, hogy a mű az árverésnél szükség esetében az összes becsüösszegen alól is mindazonáltal csak oly összegben fog átengedtetni, mely külalkatrészei és tartozékai külön becsértékének megfelel.

244. §.

Elárusítás esetében a vételárból legelőbb a bányajogositvány elvonása iránti eljárás és a végrehajtás költségei, azután a 257. §-ban elősorolt követelések, s ezek után a netaláni hitelezők rangsorozatuk szerint kielégítendők, a maradvány pedig a volt bányabirtokosnak adandó.

245. §.

Ha az árverésnél vevő nem jelentkezik, vagy ha annyi sem ígértetik, a mennyire a mű külalkatrészei és tartozékai (243. §.) becsültettek, a bányahatóság az adományozott bányatelket vagy engedélyezett bányajogositványt felhagyottnak nyilvánítja.

246. §.

Ha az elvonási határozat oly bányabirtokra vonatkoznék, mely érték hiánya miatt, sem a becslés, sem az árverés költségét nem fedezi, a bányahatóság jogában áll, az elvonási

határozat kihirdetésekor azt is kihirdetni, hogy bizonyos határidő alatt törölni fog.

Erről a netaláni jelzálogos hitelezők és a volt bányabirtokos is azon megjegyzéssel értesítendő, hogy a kitűzött határidő alatt mindnyájának szabadságában áll, saját költségén a bányabirtok becslését és elárverezését a bíróságnál kérni, mely szándékáról a kitűzött határidő lejárta előtt a bányahatóságot is köteles értesíteni.

247. §.

Ha a kitűzött határidő alatt sem jelzálogos hitelező, sem maga a volt bányabirtokos a becslést és árverezést nem kéri, a bányahatóság a kérdéses adományokmányt annak, a ki a legelőnyösebb ajánlatot tette, az ajánlott ár lefizetése mellett másodlatban, melyre az átruházási bizonyítvány irandó, kiszolgáltatja, a volt bányabirtokosnak telekkönyvi kitörlését, valamint az új birtokosnak bekebelezését hivatalból eszközli, az adományokmány első példányát semmisnek nyilvánítja, a befizetett vételárt pedig a költségek vagy egyéb illetékek levonása után, ha jelzálogos hitelezők vannak, a bíróságnak átteszi, ha pedig nincsenek, az előbbi birtokosnak kifizeti. Ha vevő nem jelentkezik, a bányajogszóvitvány felhagyottnak tekintendő.

248. §.

Felhagyott bányák a bányahatóság közbenjárása folytán a bányatelekkönyvből kitörlendők és újra adományozhatók.

A kitörlésről a volt birtokos, a netaláni hitelező vagy bérlő és azon község értesítendő, melynek területén a kitörlött bányabirtok létezik.

249. §.

Ellenben minden felszíni földterület és építmény s a 248. §-ban nem említett tartozék tulajdona továbbá is az eddigi birtokost illeti s minden azokra szerzett zálogjog érintetlen marad.

Ez esetben a felszíni ingatlanok, melyek megszűnnek bányabirtok alkatrészei lenni, a bányatelekkönyvből minden rajtok fekvő teherrel a polgári telekkönyvbe visszakebelezetnek.

Az egész eljárás költségei a birtokost illetik.

250. §.

Ha a bányabirtokos bányajogosítványáról önkényt akar lemondani, a bányahatósághoz intézett ebbeli nyilatkozata folytán, melyhez az adományokmány melléklendő, azon esetre, ha a műre jelzálogos terhek bejegyezve nincsenek, a jogosítvány egyszerűen kitörölendő, s a nyilvánkönyvek és bányahatósági térképek ehhez képest kiigazítandók.

251. §.

Ha a lemondásban érintett bányavagyon adósságokkal vagy kötelezettségekkel van terhelve, a lemondásról a kitörlés előtt a bekebelezett jogosultak a bíróság által azzal értesítendő, hogy szabadságukban áll hatvan nap alatt, a bányatörvényszéknél a birói becsüt és árverést kérni, mely — hacsak egy hitelező is szorgalmazza —, a 240—249. §§. szerint teljesítendő.

252. §.

Ha a fönnebbi határidő alatt a becslés, illetőleg árverés nem kéretett, vagy ha az árverés siker nélkül maradt (245.§.), a bányászati jogosítvány kitörlése és a nyilvánkönyvek kiigazítása tekintetében a 248—249. §§. határozatai alkalmazandók.

A becslés és illetőleg árverés költségei ez esetben azon hitelezők által viselendő, kik azt kérték.

253. §.

A lemondási nyilatkozat folytán egyedül azon bányajogosítvány enyészik el az abból törvény szerint folyó jogokkal együtt, melyre a lemondás határozottan vonatkozik, de

nem enyésznek el oly bányajogosítványok, melyek amazzal egy egészet képeznek ugyan, de annak megszűnte után is önállóan gyakorolhatók; vagy a régibb bányatörvények szerint bányahatósági adományozás külön tárgyai voltak, s ily adományozás alapján bíratnak is.

254. §.

A bányajogosítvány elenyésztével elenyésznek mindazon jogok is, melyek annak alapján jelen törvény értelmében gyakoroltattak, s a bányabirtokos azon iparüzletet, mely a bányajogosítvány kifolyása volt, azontul csak az ipartörvény és közigazgatási szabályok értelmében gyakorolhatja.

255. §.

A bányabirtok kitörlése előtt a felhagyott külhajtásokban a közbiztonságra nézve kellő intézkedések, szükség eselében a közigazgatási hatósággal egyetértve meghatározandók s az előbbi birtokos által saját költségén létesítendők.

Felhagyott bányákból a falazati és fakötési készületeket és más biztonsági eszközöket eltávolítani nem szabad.

256. §.

Bármi ulon enyészett el a bányajogosítvány, a térképek, mérkönyvek s mindazon adatok, melyek a megszüntetett műre vonatkoznak, megőrzés végett a bányahatóságnak átadandók, hol azok bárki által megtekinthetők s lemásolhatók.

TIZENHETEDIK FEJEZET.

A bányák s azok tartozékára való jelzálogról és a kielégítési sorrendről, végrehajtás és csőd esetében.

257. §.

Csőd, avagy bányavagyonra intézett egyéb végrehajtás esetében a vételárból az összes eljárási költségek fedezése

után mindenekelőtt következő követelések, még pedig az itt kijelelt sorrendben elégitendők ki:

1-szor. A felvigyázó személyzet és a munkások munkabér-követelései a csőd tárgyalására kitűzött határnaptól visszafelé számítva egy évre.

2-szor. Oly társpénztári illetékek, melyek a munkások által beszolgáltatottak, vagy azok béréből levonattak, de a pénztárba tetteleg be nem szolgáltatottak.

3-szor. A csődöt illetőleg a végrehajtott ítéletet megelőző két évből hátralékban levő felügyeleti illeték, jövedelmi adó és a jelen törvény életbelépte előtt esedékessé vált mérték- és szabadkutatási illeték.

4-szer. Oly al- és megyetárnai, segédhajtási illetékek s a bányamegyei intézethez való egyéb járulványok, viz-, akna- és pallóilletékek, bányaszolgálmányi díjak, melyek a csődöt illetőleg az ítéletet megelőző utolsó évből hátramaradtak.

Ezen követelések kielégítése után következnek a jelzálogos és a többi hitelezők azon sorrendben, mely őket köztörvény szerint illeti.

TIZENNYOLCZADIK FEJEZET.

Átmeneti határozatok.

258. §.

Oly bányabirtokra nézve, mely nem a hatályban volt bányatörvények szerint adományozott bányatelkekből áll, hanem szabálytalan téerekre vagy egész országrészekre kiterjedő adományozáson vagy szabadalmon alapul, vagy pedig minden bányajogositvány nélkül, de jóhiszemben műveltetik, a mennyiben ennek rendezése iránt bizonyos határidő már kiszabva nem lenne, köteles a bányabirtokos jelen törvény hatályba léptétől számítandó egy év alatt az illetékes bányahatóságnál teendő bejelentéssel a tulajdon megtartását e törvény szabványai szerint érvényesíteni; ezen határidő le-

járta után ily adományozások vagy szabadalmak érvénye végkép megszűnik.

259. §.

Ezen törvény hatályba lépte előtt szabadkutatásokra kiadott elismervényekben, adomány- vagy engedélyokmányokban előforduló méretek ezentúl is érvényben maradnak és az ily okmányok alapján kötendő minden jogügyleteknél változatlanul megtartandók.

Ép úgy érintetlenül maradnak ezen törvény hatályba léptekor a bányatelekkönyvben bejegyzett minden méretek s ezek akármilynemű birtokváltozás eseteiben változatlanul megtartandók.

E két pontban említett méretekre nézve változások csak új okmányok kiadása és bekeblezése útján, az előbbi okmányok megsemmisítése és a bekeblezések törlése mellett foglaltatnak helyt.

260. §.

A jelen törvény hatályba léptekor érvényben álló szabadkutatások, bányahatósági adományozások, engedélyezések és mindennemű egyéb bányajogositványok teljes érvényükben megmaradtak. Jövendőre nézve azonban jelen törvény határozatai azokra is alkalmazandók.

261. §.

A jelen törvény hatályba léptekor érvényben lévő szabadkutatások évi tartamuk lejárta után, mint ilyenek megszűnnek; de a félnek a lejárát előtt benyújtott kérelmére zártkörű kutatványokká az előbbi méretekkel átváltoztathatók. Ez esetben elsőbbségi jogaiknak megtartása mellett azokra a jelen törvény 14. és 208. §§. azonnal alkalmazandók.

262. §.

A jelen törvény hatályba léptekor már beadott, de el nem intézett adományozási kérvények érvényessége az eddigi

törvény szerint ítélendő meg, azoknak elintézésénél azonban a jelen törvényben foglalt szabályok követendők.

263. §.

A jelen törvény hatályba léptekor érvényben levő adományozott síkmértékű bányatelkek, előbb szerzett jogoknak épségben tartása mellett, az ezen törvényben szabályozott síktelkekké alakíthatók által.

Az átalakítás ugyanazon szabályok szerint történik, mint a jogositványok szerzése.

264. §.

A felső-magyarországi bányakerületben adományozott hossztelkek síktelkekké alakíthatók át, ha az új síktelkekbe eső hossztelkek valamennyi tulajdonosai és a bekeblezett jogosultak beleegyeznek.

265. §.

Az abrudbánya-verespataki bányamegyében hatályban levő bányamegyei alapszabályoknak azon határozata, miszerint a gömbtelkek birtokosainak azelőtt csak egy bizonyos ásványtelepre kiterjedt joga minden ezen telekben foglalt ásványtelepekre kiterjesztetik, a mennyiben azok már másoknak nem lennének adományozva, teljes érvényben fentartatik.

266. §.

Ugyanezen bányamegyében a régibb alapszabályok szerint adományozott gömbtelkek, a jelen törvény 53. §-ában meghatározott köbtelekké alakíthatók át, a mennyiben az új köbtelek az adományozott gömbtelek térfogatába belefér és az oldalak méretei iránt az említett 53. §-ban meghatározott arány megtartatik.

Ha az adományozott gömbtelek körül szabad tér létezik, az átfektetés az 53. §-ban kiszabott legnagyobb térfogat megtartása mellett akkép kérethetik, hogy az új köbteleknek a gömbtelek határait túlhaladó része a szabad térbe essék.

267. §.

A felsőbányai középhegyi bányamegyében adományozott, az 55. §. α) alatt említett köbtelek, előbb szerzett jogok sérelme nélkül ugyane §-ban β) alatt említett síktelekké átalakíthatók.

268. §.

A jelen törvény hatályba léptekor fennálló a) szabadkutatások után, évi tartamuk lejártáig felügyeleti illeték az eddigi szabályok szerint, — b) bányatelkek után pedig az eddigi mértékilleték helyett jövőben a felügyeleti illeték a 207. §. értelmében fizetendő.

269. §.

Torda-Aranyos megyebeli Toroczkó községe területén, azon bányavidéken, melyben jelenleg vasbányászat létezik, a megerősített bányavidéki alapszabályok továbbra is érvényben fentartatnak.

270. §.

A magyar állam azon részeiben, hol az 1861. évi ideiglenes törvénykezési szabályok a köszénre nézve hatályban vannak, a földbirtokosnak vagy jogutódjának e törvény hatályba lépte napjától öt évi határidő engedtetik, hogy a saját földjén előforduló kőszéntelepek bányajogi biztosítását jelen törvény értelmében maga számára eszközölhesse, mely idő alatt minden más zártkörű kutatványos vagy felkérő irányában előjoggal bír.

271. §.

Az eddig fennálló bányaszolgalmak érvényben maradnak azon jogokkal és köteleességekkel, melyek bányahatósági határozaton, vagy egyezkedésen alapulnak.

A régiebb bányatörvények szerint adományozott altárnák birtokosai, az ama törvények vagy szerződések alapján szerzett jogaik birtokában továbbra is megmaradnak.

Az altárna-birtokosok azonban kötelesek, mennyiben ez eddig nem történt volna, jogosítványaikat jelen törvény hatályba lépte után hat hónap alatt igazolni, a bányahatóság pedig tartozik ezen jogosítványokból folyó, ugy az altárnát, mint a kötelezett bányatelkeseket illető jogoknak és kötelezettségeknek bányatelekkönyvi bekebelezéséről gondoskodni.

Az ez iránt támadható pörös kérdések, melyeknek eldöntése a bányahatóság hatáskörén kívül esik, a törvény útjára utasítandók.

A hat hónapi határidő alatt be nem jelentett altárnai jogosítványok érvénytelenekké válnak.

272. §.

A ki a jelen törvény hatályba lépte előtt szerzett jogosítvány alapján valamely fennálló bányatelekre vagy annak alkatrészeire igényt tart, ez igényt az illetékes törvényszékhez benyújtandó kereset által, a jelen törvény hatályba lépésétől számítandó egy év alatt tartozik érvényesíteni.

Ha ezen határidőben a keresetet meg nem indítja, minden igénye végkép elenyészik.

273. §.

Azon erdei és legeltetési szolgalmak, melyek a bányai iparosok által akár szerződések, akár régibb adományozások, akár gyakorlat alapján igénybe vehetők, jelen törvény által nem érintetnek és ezeknek viszonyai külön szabályozandók.

274. §.

A bányabirtokos azon kötelessége (198. §.), mely szerint a társpénztárhoz évenként meghatározott összeggel járulni tartozik, e törvény hatályba léptével azon bányák birtokosaira is ki terjed, melyeknél társpénztár már létezik.

Hol azonban a bányabirtokos eddigelé nagyobb járulékot kötelezőleg vállalt magára, mint e törvényben ki van szabva, ott ezen kötelezettség jelen törvény által nem szenved változást.

Zárhatározat.

275. §.

Jelen törvény lép
hatályba.

E naptól kezdve e törvénnyel ellenkező valamennyi tör-
vények, rendszabályok, bányamegyei alapszabályok és törvé-
\ nyes szokások érvényen kívül helyeztetnek.

E törvény végrehajtásával a földművelés-, ipar- és keres-
kedelemügyi minister bizatik meg.

Indokolás

a bányatörvényjavaslathoz.

I. FEJEZET.

Általános határozatok.

Bizonyos ásványok, melyek a föld kérgének nem főalkatrészei, tehát nem mindenütt, hanem csak külön települési helyeken fordulnak elő s a mellett a közszükséglet kielégítésére merőben nélkülözhetlenek, már évszázadok óta a földtulajdonos rendelkezése alól ki voltak véve azon fontos oknál fogva, mivel annak megszerzését a földtulajdonos kényétől függővé tenni nem lehetett.

A jogezím, melynél fogva az említett ásványok ezen országban is a földtulajdonos rendelkezése alól kivétettek, az adományozási jog alapelvében rejlett. A magyar királyok ugyanis, midőn a földbirtokot adományozták, az említett ásványokat saját rendelkezésükre tartották fenn (királyi bányafőuri jog) mint azt a Miksa-féle bányarend — mely az 1723. évi CVIII. t.-czikk által »lex privata« gyanánt érvényben fentartott, következő szavakban félreismerhetlenül bizonyítja:

»Anfänglich nachdem Uns als regierenden König in Ungarn, alle Bergwerke und Funde, wo die allenthalben in Unserem Königreich Ungarn gelegen, jetzt im Wesen sein, oder künftig gefunden, aufgeschlagen und gebaut werden — ohne alles Mittel als unser Kammergut zustehe.«

De ezen királyi főúri jog korlátlan kiterjedésében csak 1523. évig állott fenn, mert ezen év XXXIX. t.-cikke következő szavakban: »Majestas Regia comittat fodinas minerarum auri et argenti ac cupri et aliorum metallorum libere omnibus colere« már az általános bányaszabadságot és a magán bányatulajdon eszméjét testesítvén meg, a korlátlan bányafőúri jog helyébe az államnak azon joga lépett, melynél fogva oly ásványokat, melyekre a honpolgárok összességének okvetlen szüksége van, a törvényes feltételek teljesítése mellett ezen összességnek szabad használatára fentartja.

Ennélfogva ezen javaslatban a bányafőúri jog fogalma mellőztetett és a honpolgárok összességének használatára bocsátott ásványok szabad ásványoknak neveztetnek, szemben azon ásványokkal, melyek »fentartott ásványok« név alatt kizárólag az államkinestárt illetik meg.

A bányatörvény alá tartozó szabad ásványok meghatározásánál ezen törvényjavaslat azon elvből indult ki, hogy csak azon ásványok vétessenek ki a földtulajdonos rendelkezési joga alól, melyeknek értéke az állam érdekében kétségtelen s melyek rendszerint csak bányászatilag kinyerhetők.

Ennélfogva minden kételyek eloszlatása végett a Miksa-féle bányarendben foglalt általános kifejezést mellőzván, legezelszerűbbnek látszott a szabad ásványokat névszerint elősorolni.

Iha idővel beállana annak szüksége, hogy a szabad ásványok száma szaporittassék, ezen a törvényhozás útján könnyen lehet segíteni.

A szabad ásványok kijelölésénél alapul szolgált a most érvényben levő bányatörvényen kívül a százados gyakorlat és csak a kőszén azon ásvány, melyre nézve eltérőleg a mostani gyakorlattól a földtulajdonos joga megszüntettetett. Igaz ugyan, hogy a kőszénre (sőt a kőolajneműekre is) 1848 előtt a királyi bányafőúri jog tetteleg nem gyakoroltatott, de más részről annak sines nyoma, hogy a magyar fejedelmek ezen ásványokra nézve a fennidézett 1723-ik évi 108. törvényezikk által érvényben hagyott rendelkezési jogokról törvényesen

lemondottak volna, valamint oly törvény sem létezik, mely a nevezett ásványokat az általános fejedelmi rendelkezési joggal szemben, a földtulajdon tartozékául kijelentette volna.

És ha e szerint a kőszénnek szabaddá tétele ellen jogi szempontból csak igen kétes érveléssel lehetne élni; e lépés nemzetgazdasági fontossága és haszna kétségtelen, mert a kőszén azon ásvány, mely honunkban az ipar és közlekedés leghatalmasabb tényezője, illetőleg a magyar ipar folytonos fejlődhetésének oly alapfeltétele, hogy annak szabad felkeresését és használatát kivált munkáskezek hiányában szenvedő hazánkban a földtulajdonos beleegyezésének, tehát önkényének járma alól minden áron fel kelle szabadítani.

S míg e törvényes intézkedés hasznát az egész ország fogja érezni, az illető földtulajdonosnak egyáltalában, de különösen az átmeneti intézkedésekben részére kikötött öt évi határidő alatt elegendő módja és alkalma lesz magának a bányatörvény szabványainak megtartása mellett, a földbirtokán létező kőszénre minden más idegen előtt az elsőbbséget biztosítani, a mit ha tenni nem bírna, vagy nem akarna, nem lesz oka panaszra, ha ily elkerülhetlen szükséges ásvány a közönség érdekében mások által feltáratik és közhaszonra fordíttatik.

A földgyanta, kőolaj és olajos palák, melyek bitumen név alatt összefoglalhatók az eddigi bányatörvény szerint Magyarországon a föld tartozékát nem képezték, ezek tehát ezen törvényjavaslatban is a szabad ásványok közé soroztattak. Ezen intézkedésnek helyességét eléggé igazolják azon tapasztalatok, melyek e részben Gácsországban szereztettek.

Az előre bocsátottakból világos, hogy a bányatörvény különös feladata más nem lehet, mint a földbirtok tartozékát nem képező ásványok szabad használatát szabályozni, tehát e használat feltételeit meghatározni, és az ide vágó jogviszonyokat rendezni.

A főelvek, melyekből a bányatörvényjavaslat e tekintetben kiindult a következők:

1. az állam kizáró joga ezentul csak a konyhasóra, annak oldataira és a sótelepekben előforduló sófajokra szorítkozik, ezek tehát szoros értelemben a fentartott ásványok, melyek iránt külön törvény rendelkezik; a többi az állam rendelkezése alatt álló ásványok, szabad ásványoknak neveztetnek és csak ezekre vonatkoznak a jelen törvény szabályai;

2. a szabad ásványokat egyszerű bejelentés mellett felkeresni mindenkinek szabad, ki erre a törvényt szabta képességgel bír;

3. az állam védi az első feltalálót és biztosítja számára a feltalált ásványok tulajdonát;

4. az állam elhárítja az akadályokat, melyek az ásványok felkeresésében, vagy a bányatulajdon használatában a földbirtokos részéről gördíthetnének és a főfelügyeletet a bányászatra csak annyiban gyakorolja, hogy egyrészt a közbiztonság és közjó megóva, a nemzeti kincsek szándékos vagy véletlen elpusztítása meggátolva legyen, másrészt pedig a bányatulajdonosnak bányatulajdona használatában a lehetőleg szabad mozgás biztosítva maradjon;

5. az állam határozza meg a feltételeket, melyeket a bányatulajdonosnak teljesíteni kell, hogy bányatulajdonának használata az állam céljainak is megfeleljen;

6. az állam szabályozza a bányaművelés viszonyait, a mennyiben ezekre nézve a köztörvénytől eltérő intézkedések szükségesekké válnak.

A személyes képességre nézve az ipartörvény szolgál alapul azon egyedüli kivétellel, hogy a bányajogositványok kiadásával megbízott hivatalnokok az érdekeltség mellőzése céljából némi megszorítás alá esnek.

A fenn elősorolt alapelvek természetes következménye, hogy az államkinestárnak bányavállalatai ugyanezen törvényes szabályok alá esnek, mint a magán-bányavállalatok. De miután a jelenleg érvényben lévő bányatörvény szerint a kincstári bányászatra kivételes szabályok nem léteznek s ezen egyenlő állás a jogtudatban ugyszólván átment, nem látszott szüksé-

gesnek annak kimondása, hogy a kincstári bányászat ép úgy, mint a magán bányászat, a bányatörvény szabályainak alá van vetve.

Magától értetik, hogy a kincstári sóbányászatra a bányatörvény szabályai csak annyiban alkalmazhatók, mennyiben ez egyedárusági természetével összeegyeztethető.

A bányamegyei intézmény elejtetett, mert nem honosult meg, ép úgy, felesleges volt a mértékről és súlyról intézkedni, minthogy e részben külön törvény van.

II. FEJEZET.

A kutatásról.

A szabad ásványok felkeresése a kutatás.

A jelenlegi bányatörvényben szorosán véve és feltétlenül a kutatás elől semmiféle helyiség sincs elzárva, azonban közbiztonsági és közrendi tekintetek eléggé igazolják, hogy e javaslat, 6. §. a) pontjában a kutatás feltétlenül megtiltatott.

Ugyszintén lehetnek fontos nemzetgazdasági okok, melyeknél fogva bizonyos helyeken a kutatás meg nem engedhető, 6. §. b) pont (gyógyforrások, opálbánya, értékes márvány stb.). Ez előbbi tilalmat esetről-esetre a bányahatóság mondja ki s ő állapítja meg — szükség esetében a közigazgatási hatóság közreműködése mellett — a tilalom alá vett terület nagyságát is.

De védeni kellett a földbirtokost is oly helyeken, melyeknek akadálytalan birtoklása, különleges természetük, fekvésük és használatuk folytán kívánatos (6. §. c) pont).

A kutatásban két fokozatot lehet megkülönböztetni, midőn t, i. valamely terület csak felületesen vizsgáltatik meg és midőn egy már reményre jogosító pontnak beható megvizsgálása czéloztatik.

Mindkét esetben a kutatás csak a bányahatóságnál teendő bejelentés mellett történhetik, még pedig azért, mert a kutatási munka a bányahatóság bányarendőri felügyelete alatt áll s a

kutató a földbirtokos irányában esetleg a bányahatóság oltalmát veheti igénybe.

Beható kutatás esetében az illető, kutatásának biztosítására kizárólagos tért fog kívánni.

Ezen kizárólagos terek az eddigi törvényben szabad kutatások nevezete alatt állanak fenn.

Ezen törvényjavaslat a kizárólagos területeket elfogadta, mert ezen intézmény hiányai (folytonos bányahatósági felügyelet, munka és fizetéskötelezettség, hegyzárlat) mégis kevésbé nyomósak, mint azon körülmény, hogy a kutatók szabad versenye gyümölestelen tőkepazarlásra adhat alkalmat és hogy a vállalkozási kedv csökkenne, ha a kutatónak mindenkor attól kellene tartania, hogy fáradozásának és költségeinek gyümölcseit más arathatja.

Különben is ezen intézmény nálunk gyökeret vert és meghonosult, hiányait pedig ezen javaslat lehetőleg elhárítani igyekszik az által, hogy a bányahatóság a zártkörű kutatvány elismervényének kiadása alkalmával a munkát megszabja, erről a kutató rendes jegyzéket vezetni köteles, továbbá, hogy a felügyeleti díj előre lefizetendő s a zártkörű kutatvány rövid eljárással elvonható. A kizárólagos terek köralakúak, nagyságuk bizonyos korlátok között a kutató választásától függ. A korlátok kellő arányban vannak azon legnagyobb térrel, mely esetleg a feltalálendő ásványra adományozható. A 4-ik fejezetben meg van határozva, hogy kőszénnél egy lelményre 800,000 □ métert, más ásványoknál 200,000, illetőleg 400,000 □ métert lehet mint legnagyobb tért akkép igénybe venni, hogy a tetszés szerinti alakban választandó térnek két határpontja kőszénnél 2000, más ásványoknál 1000, illetőleg 1400 méternél egymástól távolabb ne essék. Ennek megfelel a kizárólagos kör legnagyobb sugara, mely kőszénnél 2000 méternél, más ásványoknál, mivel telepek vizirányosan nem bírnak annyi kiterjedéssel, 500 méternél hosszabb nem lehet.

Egyes bányakerületekben különös bányatelkek és ezeknek megfelelő zártkörű kutatványok voltak szokásban, melyeket

jövendőre sem lehet egészen mellőzni, a miért is az ott szokásban volt kizárólagos körök méretei is megtartattak.

A zártkörű kutatványoknál az elsőbbség a bejelentés napjától függ akkép, hogy a későbbi bejelentőnek, ha zártköre az idősebb zártkörű kutatvány területével összevág, azon részszel kell megelégednie, mely az idősebb körön kívül esik.

A zártkörű kutatványos jogában áll, minden idegen kutatót köréből kitiltani, köteles azonban kizárólagos körének középpontját oszloppal megjelölni, és azon zártkör sugarát is kitenni, hogy mindenki tudja, mily távolságban tartsa magát a középponttól. A kutatványos, ki ezen kijelölést elmulasztja, felelős minden kárért, melyet másnak ezen mulasztás által okozott.

Miután a zárt kutatvány köre nagyobb térre terjed, mint a minő adományozás útján nyerhető, a zártkörű kutatványos nem gátolhatja az adományozásért folyamodó szomszédot, hogy az adományozandó térrel a kutatvány körébe ne terjeszkedhessék; követelheti azonban, hogy néki oly nagyságú tér köralakban biztosítva maradjon, milyent felkérvény által igénybe vehet.

A zártkörű kutatvány érvénye mindaddig tart, míg a kutatványos a törvényben megszabott kötelezettségeknek megfelel. A régebbi törvény szerint évről évre való meghosszabbítás mellőztetett, mert a kutatás tartama annyi mindenféle körülménytől függ, hogy egy határozott időtartam előre meg nem állapítható.

Az eddigi bányatörvény szerint a kutató a nyert ásványokkal csak a bányahatóság engedélye folytán rendelkezhetett, minthogy ezen intézkedés a bányafőuri jognak volt kifolyása, ez pedig jelen javaslatban elejtetett, a kutató a nyert ásványokkal szabadon rendelkezhetik és csak azoknak mennyiségét tartozik a bányahatóságnak bejelenteni, hogy ez megítélhesse, valjon a kutató munkálatai nem fejlődtek-e valóságos leműveléssé, mely esetben felkérés beadására utasítható.

A kutatáshoz szükséges felszíni terület kisajátítására nézve a kutató azon szabályok alá esik, mint az adományos, miért is egyszerűen csak az illető fejezetre történik hivatkozás.

III. FEJEZET.

A felkérésről.

IV. FEJEZET

Az adományozásról.

Ezen két fejezet természetes összefüggésénél fogva együtt tárgyalatik.

A ki azon jogot kívánja megnyerni, hogy a szabad ásványokat, melyek egy meghatározott területen belül előfordulnak, kinyerhesse, az köteles azért a bányahatósághoz folyamodni, vagyis egy felkérvényt beadni.

A felkérvénynek bizonyos kellékekkel kell birnia, melyek közé főleg tartozik, hogy a felkérőnek neve, polgári állása, állandó lakása, a felkérvény fő tárgyát képező szabad ásvány, a lelpont fekvése és az adományozandó tér világosan kijelölve legyenek; megkívántatik továbbá, hogy a felkért ásvány a bejelentett lelponton a felkérvény beadásakor feltalálva lett legyen.

A feltárás próbadarabjának beküldése többé nem kívántatik, mert a feltárási pontnak leírása és megjelölése ezt feleslegessé teszi, s különben is a próbadarab beküldése által a bányahatóság félrevezetése kizárva nincs.

A felkérvényhez tervrajz is csatolandó, kivétel e tekintetben csakis a felső-magyarországi hossztelkekre, az abrudbányaverespataki bányamegyében s az erdélyi részekben dívó köb, illetőleg kistelkekre nézve engedtetik meg.

A bányahatósági adományozás alatt nem érthető más, mint hogy a bányahatóság az általa kiadandó okmányban kijelenti,

hogyan az adományosnak joga van az adományozási okmányban kijelölt térben nyert összes szabad ásványokat tulajdonként elfoglalni.

Hogy a bányahatóság ily okmányt kiadhasson, szükséges, hogy a felkérvényben előadott körülmények valódiságáról, valamint arról is meggyőződést szerezzen, hogy másnak korábban szerzett jogai ez által nem sértetnek.

Ezt szemle által teszi.

Ezen szemlénél az érvényben levő bányatörvény szerint a feltárás műrevalóságát is meg kellett állapítani. A jelen törvényjavaslat e részben lényeges egyszerűsítést czéloz, mennyiben az eddig követelt műrevalóságtól eltekint s a bányahatóságot felmenti azon felelősség alól, melyet a műrevalóság kimondása által némileg magára vállalt.

Ugyanis a műrevalóság fogalma felette ingadozó s annak meghatározása nem lehet feladata a bányahatóságnak, mely a műrevalóságot feltételező s többféle változásoknak alávetett körülményeket kevésbé ismeri. Annai bizonyos, hogy jövőre, ha a bányahatóság valamely feltárásnak műrevalóságaért a felelőséget át nem veszi, csalárd bányaiüzleteknek inkább fog elejét vetetni, mint ez a jelenlegi törvény intézkedésével történt.

Elég tehát csak annak megállapítása, hogy a felkért ásvány a bejelentett helyen tényleg létezik.

Ha a szemle alkalmával az adományozás ellen magánjogi ellenvetések tétetnek, azok, minthogy felettük határozni a bányahatóság nem lehet illetékes, a törvény útján elintézendők, s a bányahatóság az adományozás iránti elhatározást a bírói eldöntés megtörténteig felfüggeszti.

Arra nézve, hogy ki utasíttassék a törvény útjára, a felkérő, vagy az adományozás elleni felszólamló, helyesnek látszott erre a felkérőt utasítani, kinek az ügy gyorsabb elintézése kiváló érdekében van.

A bányahatósági adományozásnál főelvül tűzetik ki, hogy minden bányamivelés csak előre kiszabott határok között tör-

ténjék. Az ily határokkal körülvevő térek bányatelkeknek neveztetnek.

A bányatelkek határai rendszerint vizirányos vonalokkal jelöltetnek ki; ezen vonaloknak megfelelő függőleges síkok a bányatelket a végtelen mélységig zárják el. Az ily módon kiszabott bányatelkek síktelkeknek neveztetnek, és csak ilyenek tekinthetők alkalmasoknak arra, hogy a bányatelek határai iránt kétség ne támadhasson. Azért ily síktelkek mindenütt alkalmazandók, hol régebben szerzett jogok ennek útjában nem állanak.

Egyes bányakerületekben ugyanis régi idők óta különféle bányatelkek jöttek alkalmazásba, melyek a síktelkek használatát jogsértés nélkül meg nem engedik. Ezen különféle bányatelkek az osztrák általános bányatörvény mellett rendeleti úton lettek szabályozva. Miután azonban alkotmányos elvekkel meg nem egyeztethető, hogy a törvénytől való eltérések törvényen kívüli úton engedtesse meg, az eddig divatozott eltérések a bányatörvény tervezetében felvétettek és az illető bányabirtokosok hozzájárulása mellett akkép szabályoztattak, hogy az azok iránt felmerült kételyek lehetőleg elháríttassanak.

A síktelkek méreteire nézve azok minimuma nem lett meghatározva, hogy kiki tehetsége szerint annyi tért kérhessen ki magának, mennyit elégnek tart. A síktelkek maximuma ellenben, vagyis azon tér, melynél nagyobb egy lelményre igénybe venni nem lehet, akkép határozott meg, hogy az illető vállalkozó abból befektetéseinek törlesztését alaposan remélhesse. A közönséges ásványtelepekre nézve megközelítőleg megtartatott az osztrák általános bányatörvényben 50,176 □ öllel kiszabott tér, melynek 200,000 □ méter közel megfelel. — A felsőbb rétegekben előforduló és a mélységbe le nem ható ásványtelepülésekre nézve szükségesnek látszott a tért tágítani s azért a fennebb említett méretek kétszerezettek. — A kőszénre nézve, miután a kőszéntelepek rendszeren kevés lejtősséggel terjednek és az azokra való bányauzem nagyobb befektetéseket szokott igénybe venni, szükségesnek látszott az adományozható

tért kétszer annyira megállapítani, mint azt az osztrák bányatörvény, mely főleg a fémbányászatot tartotta szem előtt, 100,352 □ öllel engedte és ennek alapján a kőszénre adományozható legnagyobb síktelek 800,000 □ méterrel lett meghatározva.

A síktelek alakjára nézve az adományt kérőnek szabad választási joga csak abban szenvedett korlátozást, hogy a határvonalok egyenesek legyenek és hogy két-két határpont közt bizonyos legnagyobb távolság legyen meghatározva. — Ezen meghatározás olykép történt, hogy ha a síktelek egyenszöget képezne, ennek hossza ne legyen nagyobb, mint az ötszörös szélesség. — Ily meghatározás azért szükséges, nehogy idomtalanul kihúzott telkek fektetése által visszaélések történjenek.

Az által, hogy sem a síktelek minimuma, sem bizonyos alakja nem lett meghatározva, — megszűnt a szükség a határközegekről külön intézkedést tenni.

A bányatulajdon biztosítása czéljából oly intézkedés is vétetett fel a törvénybe, hogy az adományozási határozat az okmány kiadása előtt három hóval a hivatalos hirdalában közzététessék. Ha ezen időben kifogás nem tétetik az adományozás ellen, ez tovább semmi jogezim alatt meg nem támadható.

V. FEJEZET.

Az engedélyekről.

A bányahatóság által adandó engedélyek az adományozástól főkép abban különböznek, hogy az adományozás által a nyert ásványokra tulajdonjog adatik, míg az engedélyek csak bizonyos oly vállalatokra jogosítanak, melyek nem közvetlen az ásványok nyerésével foglalkoznak, hanem a bányászat segéd-eszközei gyanánt tekintendők. Ettől kivételt csak a folyóvizek medrében üzendő aranymosások képeznek, melyek aranynerésre vannak ugyan irányozva, azonban nem köthetők bizonyos térre, tehát sajátképeni adományozásnak tárgyai sem lehetnek.

Miután a bányahatósági engedélyek oly vállalatokra vonatkoznak, melyek a bányamívelés fentartására nélkülözhetlenek, mindazon előnyökkel kell birniok, melyek a bányaadományozással a törvény értelmében össze vannak kötve.

VI. FEJEZET.

A bányatulajdonról s a bányatulajdonból folyó jogokról és köteleességekről.

Ezen fejezet három részre oszlik:

az 1. a bányatulajdon minéműségét,

a 2. a bányahatósági adományozásból vagy engedélyezésből kifolyó jogokat,

a 3. az ezen jogoknak megfelelő köteleességeket határozza meg.

Az 1-sőt illetőleg a törvény azt határozza meg, hogy a bányahatósági adományozáson és engedélyezésen alapuló bányajogosítványok ingatlanoknak tekintendők s ennél fogva a bányatelekkönyvi bekeblezésnek tárgyai, valamint jelzálogi követelések biztosításául is szolgálnak. Ezen határozat szüksége az által van igazolva, mivel a bányatulajdon a földbirtoktól elkülönített vagyont képezvén, a polgári telekkönyvben nem foglalhat helyt, minden telekkönyvi bekeblezés nélkül pedig az annyira szükséges jelzálogos hitelt merőben nélkülözné.

Ebből kifolyólag szükséges volt a bányatelekkönyvi birtoktestek képzése, a bányatelkek összesítése és eldarabolása; a bányamívelésre szükséges felszíni ingatlanoknak a bányatulajdonnal való összesítése és ismégi elválasztása iránt a polgári telekkönyvi rendtartás kiegészítéseül szolgáló intézkedéseket tenni, valamint azt is tüzetesen meghatározni, mi tekintendő a bányatulajdon tartozékául.

A 93. §-ban még az is van kimondva, hogy minden bányatelekkönyvi, illetőleg telekkönyvi be- és átkeblezés, mely hivataltól teljesítendő, illetékmentes.

E szabálynak indokai a következők:

a) a kérdéses bekebelezések hivatalból történnek, nemcsak az illető fél, hanem a bányászati rend érdekében is;

b) a bányatelkek első bekebelezéseikért fizetendő illetékek kiszabása becslések alapján történtek, melyeknek semmi helyes alapja nem volt, a bánya telkére tehát méltánytalanul sujtattak;

c) a polgári telekkönyvek felállításakor az első bekebelezések szintén illetékmentesen történtek;

d) az átkebelezések új bekebelezéseknek nem tekinthetők.

Minden birtokváltozás a bányahatóságnak bejelentendő, mi azért szükséges, hogy nevezett hatóság felügyeleti jogát gyakorolhassa.

Mi tekintendő a bányamű tartozékául, azt a 95. §. tünteti ki, s ezen §. célja egyedül az, hogy a bányamű az üzem rögtöni megszüntethetés veszélyétől megóvassék.

A 2-ik pontra nézve (96. §.) az mondatik ki, hogy az adományozás kizárólagos jogot nyer az adományozott bányatelkek határai közt találtató mindennemű szabad ásvány lefejtésére és birtokba vételére. Ez abban találja indokolását, mert az adományozás nem egyes szabad ásványokra adatik. Ez pedig a jelenleg érvényben levő bányatörvényből azért fogadtatott el, mert egyes ásványokra való külön adományozás sok összeütközésre és zavarokra adhat alkalmat, mennyiben egy és ugyanazon telepen többféle szabad ásvány fordulhat elő, mely csak egyszerre lefejthető.

Az adományosnak joga továbbá (97. §.) a bányában előforduló azon ásványokra is kiterjesztetik, melyek a földbirtok tartozékai. Itt azon ellenvetés tehető ugyan, hogy jogi szempontból azon elv sértetik meg, melynél fogva csak a szabad ásványok vétettek ki a földbirtokos rendelkezése alól, a többi ásványok pedig a föld tartozékai maradnak; de ha figyelembe vétetik, hogy a fennebbi intézkedés már meghonosult, hogy a földtulajdonos kárpótlása ily esetben felette nehezen meghatározható s hogy ezen nem szabad ásványoknak abszolút vagy a lefejtési és szállítási költséghez arányított értékük rendszerint felette csekély, az intézkedést indokoltnak lehet tekinteni.

Azonban a bányabirtokosnak a nem szabad ásványokra való joga korlátlan nem lehet. Az e részben szükségesnek látszó intézkedéseket a VII. fejezet 118., 119. §§-ai tartalmazzák.

A bányavizek, miután azokat a bányatulajdonos bányamívelése által fakasztja, nem lehetnek a földbirtokos tulajdona s a bányatulajdonos birtokában maradnak azon pontig, hol más folyó vizek medrébe szakadnak.

A jelenlegi bányatörvény 129. §-ában foglalt azon intézkedés, mely szerint oly bányavizek, melyeket a bányatulajdonos az utolsó öt év alatt használatba nem vett, másnak adományozhatók azzal, hogy ha a bányatulajdonos azokat később szüségelné, kárpótlás mellett visszaszerezheti, ugy méltányosság, mint ezélszerűség szempontjából elejtetett.

A bányatulajdonos által netán igénybe veendő vizek iránt a többi § intézkedik.

Feljogosítja végül a törvény a bányatelkest mindannak létesítésére, mi nélkül a bányamívelés vagy nem, vagy csak igen nagy nehézségek közt volna folytatható. (99. §.)

A 3-ik pontra nézve megjegyeztetik, hogy azon többféle jogokkal szemben az adományosnak többféle kötelességei is vannak.

Jelesen tartozik a bányamívelést a közbiztonságnak megfelelőleg vezetni, minden főhajtást járható állapotban tartani, a bányamívelést ugy eszközölni, hogy a további feltárás és lefejtés akadályozva ne legyen s a bányaművet egyáltalában üzemben tartani, ha azt bányahatósági határozat szerint kiváló közérdekek kívánják.

Ezen utóbbi intézkedés a jelenlegi bányatörvénytől egy lényeges eltérést tartalmaz. Ugyanis a mostani törvény a bányaiüzemet feltétlenül kívánja, ezzel azonban sokkal többet szab meg, mint a közérdek — melynek alapján az adomány megadatott — megkíván; mert sok esetben a folytonos bányaiüzem épen nemzetgazdaságilag elvetendő lehet. Igaz, hogy a jelen törvény bizonyos esetekben üzemi halasztást enged, de eltekintve attól, hogy ily üzemi halasztások kieszközlése a bányatulajdo-

nosra terhes s a bányahatóságnak felesleges zaklatásával jár, még figyelembe veendő, hogy ezen intézkedés nem szigorú kezelés mellett csupa formaságra sülyed le.

Ép oly kevésbé ajánlható a bányaiüzemnek a bányatelek nagyságához való megállapítása, mert sokszor kis bányában az élénk üzem sokkal észszerűbb lehet, mint egy nagy, de meddő bányatelekben.

Ezért tehát a porosz bányatörvényben érvényre jutott elv fogadtatott el, hogy a bányatulajdonos a bányaiüzemre csak akkor kötelezhető, ha erre a bányahatóság által kiváló közérdekekből felhivatik. Hogy ezen elv helyes, tanúsítja épen a nagy mérvben kifejlődött porosz bányászat.

Helyes bányatérképek a bányamívelésnek legfontosabb kellékei s azért intézkedik e tekintetben a javaslat 102. §-a.

Továbbá kötelessége a bányatulajdonosnak a statisztikai kimutatások kiszolgáltatása, mely intézkedés a régi bányatörvényben is foglaltatik és indokolást nem igényel.

A bányaiüzem tudvalevőleg nagy veszélyekkel jár, melyek csak szakértő művezetők által háríthatók el, vagy legkisebb mérvre szoríthatók.

De miután nálunk azt, hogy minden bányamű élén bányakadémiát vagy felsőbb bányászati tanintézetet végzett művezető álljon, kívánni alig lehet s oly kis művek vannak, melyeknek vezetése gyakorlatilag képzett bányászokra is megnyugvással bízható: jelen törvényjavaslat mintegy átmenetképen azt követeli, hogy művezető csak az lehet, ki a bányahatóság által képesítettnek elismertetik.

Ez által elkerüljük azt, hogy a bányatörvényben olyasmi felvétessék, mi ki nem vihető és holt betű marad.

A bányabirtok haszonbérlete iránt kötött szerződések tárgyában a 105. §. intézkedik, mi különösen tekintettel a felső-magyarországi viszonyokra, szükségesnek mutatkozott.

Végül a 106. §. kívánja, hogy az ország határain kívül lakó bányavállalkozó egy, az országban állandó lakással bíró meghatalmazottat jelöljön ki.

Ezen intézkedés, mely a közérdek tekintetéből szükséges, a jelenlegi bányatörvény 188. §-ától annyiban tér el, hogy abban a bányahatóság területében lakó meghatalmazott kíváncsít, mi tekintettel a közlekedési eszközök jelenlegi kifejltségére többé alig követelhető.

VII. FEJEZET.

A bányavállalkozó és földtulajdonos között létező jogviszonyokról általában, különösen a bányászat szükségleteihez kívántató föld- és víz-szerzésről és a károk megtérítéséről.

Midőn a törvény a közszükséglet tekintetéből bizonyos ásványokat a földtulajdonos rendelkezése alól kivesz s azokat az állam, illetőleg a honpolgárok összességének használatára oly feltétel alatt tartja fenn, hogy azokat mindenki a közszükséglet fedezésére nyerhesse, szükséges arról is gondoskodni, hogy egyrészt a földtulajdonos ily ásványok kiaknázását földtulajdoni cím alatt a közérdek sértésével meg ne akadályozhassa, másrészt a földbirtokos teljes kárpótlást nyerjen. Az e célból a jelen törvénytervezetbe felvett szabályok a következő főelveken alapulnak:

1. a földtulajdonos köteles a tulajdonához tartozó, a bányaművelés üzletére szükséges felszíni tért teljes kárpótlás mellett használat végett átengedni; de

2. a bányavállalkozó a földtulajdonost a bányaipar szükségletei fedezése tekintetéből a felszíni térnek csak használat végetti átengedésére, de nem a tulajdonjog átadására kényszerítheti, míg másrészt a földtulajdonos jogosan követelheti, hogy ha valamely felszíni térnek használata hosszabb időre vonatik el tőle, vagy előre látható, hogy az ilyen terület a bányaművelés által olykép változtatik meg, hogy a földtulajdonos annak hasznát többé nem vehetné, a bányavállalkozó azon terület végleges megszerzésére köteleztessék;

3. a vizesések átengedésénél még a vízrendőri vagy nemzetgazdasági fontosabb tekintetek is mérveadók.

A kisajátítási és kártalanítási eljárásra nézve következők jegyeztetnek meg:

Az 1881. évi XLI. t.-cz. 87. §-a ekként szól: »A bányászati czélokra szükséges kisajátítások a bányajog szerint eszközölendők.

Olyan utak, vasutak, csatornák építéséhez szükséges területek azonban, melyek a bányatermékeknek vagy bányászati czélokra szükséges anyagoknak és eszközöknek a bányaterületéről a legközelebbi közlekedési utig, vagy viszont való szállítására építtetnek, csak a jelen törvény értelmében sajátíthatók ki.«

E szerint a jelen törvényjavaslatban gondoskodni kellett arról, minő eljárás követendő a kisajátítás körül az idézett t.-cz. 87. §-ában elősorolt eseteken kívül.

Minthogy úgy a bánya-, mint a földtulajdonos érdekeiben van, hogy a kisajátítási és kártalanítási eljárás minél egyszerűbb és gyorsabb legyen, s a jelenleg érvényes bányatörvényben foglalt eljárás czélszerűnek mutatkozott, az elfogadtatott azon módosítással, hogy a kisajátítás szükségének, a kisajátítandó terület helyiségének és terjedelmének, valamint a kisajátítás tartamának kérdését, mely többé-kevésbbé műszaki ismereteket igényel — a bányahatóság a közigazgatási hatóság meghallgatásával dönti el; míg ellenben a kárpótlás összegét a közigazgatási hatóság külön e czélra meghívott becsüsök meghallgatása után szabja meg.

Az utóbbi határozattal meg nem elégedett félnek a törvény útja nyitva marad.

Intézkedni kellett továbbá még az iránt is, hogy a földbirtokos a bányászat által birtokán esett károkért kártalaníttassék, minthogy polgári törvénykönyvünk nincs, s a jelenlegi bányatörvény csak annyit mond, »hogy oly épületekben, vízvezetékekben vagy más építményekben okozott károkért, melyek valamely vájnatelken belül annak adományozása után a felsőbb-ségtől nyert építési engedelem nélkül állíttatnak fel, a bányabirtokos nem felelős, miből tehát az következne, hogy min-

den más esetekben, hol a földterület és tartozéka a bányászat által megsérül, a bányabirtokos felelős. Minthogy pedig igen ritka esetben bebizonyítható, hogy a bányatulajdonos bányaművelését a bányatörvény szabályai ellenére vezette volna s így a károsított kárpótlást nem kapna, célszerűnek látszott a bányatulajdonosnak kártérítési kötelezettségét külön szabályozni, mely tekintetben a javaslat 121—124. §§-ai intézkednek, melyekben egyrészt a földbirtokos, mint régebbi birtokosnak érdeke teljesen meg van védve, másrészt gondoskodva van, hogy a bányászat a földbirtokos korlátlan önkényének kitéve ne legyen.

Végül az I. fokú kisajátítási eljárás költségei a bányatulajdonosra hárítottak, minthogy az eljárás szükségét ő okozza, felfolyamodás esetében a költséget a vesztes fél viseli, hogy ez által indokolatlan felfolyamodásoknak eleje vétessék.

VIII. FEJEZET.

A bányászat és a nyilvános közlekedési eszközök közti viszonyokról.

A nyilvános közlekedési eszközök a közérdekeknek szolgálván, szükséges intézkedni, hogy más bár szinte közérdekeknek szolgáló vállalatok által az elkerülhetlen szükségesen kívül megszorítást ne szenvedjenek.

Az e célból a törvénytervezetbe felvett szabályok nagyobb részt ugyanazok, melyek már eddig is rendeleti uton hatályba hozattak. Ezeknél az alapelv azon nézet, miszerint a bányavállalatra jogosítványt adó állam, oly esetekben, midőn a bányüzlet más közvállalatok vagy intézetek üzlete által megszorítást szenved, jogosan nem kötelezhető arra, hogy a bányavállalkozó még azért is kártalanítsa, a mit tőle ingyen nyert.

Tekintetbe vétetett e helyütt továbbá az is, hogy a bányavállalkozó, ha művelése folytán a közlekedési intézetnek kárt okozna és azért kártalanításra szoríttatnék, oly teher alá kerülne, mely legtöbb esetben nagyobb lenne, mint azon nyereség, melyet a közlekedési intézet vonala alatt kiaknázott ásványból huzott volna.

Az állam tehát, midőn a bányaművelést a közlekedési intézetek érdekében megszorítja, a mellett, hogy a közlekedés félbeszakítását megelőzi, a bányavállalkozót a kártalanítás terhéől menti meg.

Kártalanításra a bányavállalkozó a közlekedési intézetek irányában csak akkor tehet igényt, ha ő az utóbbiak kedvéért vagy rendkívüli kiadásokra kényszerítettnek, vagy valami rendkívüli költségekkel összekötve volt műveinek használatától elzártnak, vagy bányaművelésétől közgazdasági tekintetből végkép eltiltattnak.

IX. FEJEZET.

A közös bányaművelésről, különösen a bányatársulatokról.

A jelenleg érvényben levő bányatörvény a közös bányaművelésnek csak két nemét ismeri, t. i.

1. oly társaságot, mely kölcsönös jogviszonyait a vagyonközösség iránti köztörvény szerint rendezte és

2. a bányatörvény rendeletei szerint alakított bányatársulatot.

De miután a gyakorlatban ezen két társulási forma mellett még más, jelesen részvénytársulatok is alakultak s ezen utóbbiak egyes esetekben — kivált a vas- és kőszénbányászatnak — tagadhatatlan előnyére voltak: jelen törvényjavaslat a lehetőleg szabad forgalom szempontjából kiindulva, a két elől említett társulási forma mellett a bányavállalatoknál minden egyéb törvényesen megengedett társasági formát megenged, mint ezt a 133. §. a) b) c) pontok alatt kitünteti; kimondván egyuttal, hogy a bányatulajdonos-társak jogi viszonyaikat szabályozó telekkönyvi bevezetésre alkalmas okmányt kiállítani s egy az országban lakó közös meghatalmazottat bejelenteni tartoznak.

Az a) alatti társulatra nézve elhatároztatott, hogy a közös bányavagyon — nehogy a bányakönyv vezetése nehézkessé váljék — több mint 30 részre nem osztható. A jelenlegi bány-

törvény ugyan a bányavagyont csak 16 részre engedi felosztani, azonban a bányahatóság engedélyével többre is volt felosztható. Czélszerűbbnek látszott tehát a bányavagyon felosztására nagyobb tért, de semmiféle kivételt — még bányahatósági engedély mellett sem engedni.

A 133. §. a) és c) alatt említett társaságok jogviszonyait a köztörvényhozás szabályozza, ezért azokra nézve külön intézkedéseket a bányatörvénybe felvenni felesleges lett volna; ellenben a bányatársulatról, mint az ősi bányakerületekben régóta honos és mondhatni a bányászatra nézve egyáltalában igen czélszerű neméről, a bányatörvénynek külön és behatóan kell intézkedni és viszonyait rendezni, mi a IX. fejezet további §-aiban foglalt szabályokban nyert kifejezést; megjegyezvén, hogy az alapelvek, melyekre az érvényben álló bányatörvény a bányatársulatok szervezését alapította, helyeseknek bizonyultak be és egészen véve elfogadhatók voltak. Az elfogadott szabályok között kettő különös megemlítést kíván, az első a részvények szétdarabolásának korlátozása, a másik a felmerülő költségek (pótfizetések) behajtása.

A korlátozás, mely a részvények eldarabolására nézve történt, nem csak a részletek legnagyobb számának meghatározására, hanem arra is vonatkozik, hogy az eldarabolásnál csak a decimal-rendszer alkalmazható. Mind a kettőnek azért kellett történni, mert a tapasztalás mutatta, hogy a korlátlan eldarabolás a pótfizetések kivetését, valamint a nyereség felosztását majdnem lehetetlenné tették.

A pótfizetések gyors behajtásától függ a vállalatnak fentartása, s azért e czélból a leggyorsabb eljárás lett elfogadva, mely ellen annál kevésbé lehet kifogás, mivel csak akkor alkalmazandó, ha a pótfizetés összege ellen kétely nincsen; azonkívül a bányatársnak fentartatik, hogy az elvont bányarészeket 30 nap alatt a pótfizetés és költségek lefizetése mellett visszaválthassa.

Megemlítendő még, hogy e fejezetben azon elv, miszerint a bányarészek ingó dolog természetével bírnak, következetesen

lett keresztül vezetve, s a fennálló bányatörvény mindazon intézkedései mellőztettek, melyek ezen elvvel ellentétben állottak és a bányarészeket oly rendszabályoknak vetik alá, melyek szorosan véve csak ingatlanokra alkalmazhatók.

Végül ugyane fejezetben ki van mondva, hogy a pótfizetések nem teljesítése miatt odaitélt bányarészeket a bányatársulat köteles átvenni.

X. FEJEZET.

A bányavállalkozók egymás közötti viszonyairól.

A jelenlegi bányatörvényjavaslat 169. §-a, mely az érvényben levő bányatörvény 190. §-ával azonos, azon segély iránt intézkedik, mely egy közel fekvő bányának valamely szomszéd bányavállalkozó részéről nyújtandó.

Azon veszélyek következtében, melyeknek minden bányász a legnagyobb elővigyázat mellett is többé-kevésbé kitéve van, még a legutolsó bányamunkásnál is azon tudat erősödött meg, hogy baleseményeknél a kölcsönös segély mennyire szükséges.

Ezen tudat kifolyásának tekinthető, hogy a bányászok és időktől fogva megszokták, balesemény bekövetkeztében, megszorult pályatársaiknak a kellő segélyt a legnagyobb buzgalommal, sőt egészségük és életük veszélyeztetésével gyorsan és erélyesen nyújtani.

E szerint nehézségbe ütközni nem fog, hogy a fennebbi §-ban kimondott kötelezettség a bányatulajdonosok részéről teljesíttessék.

De nem látszott célszerűnek, hogy az érvényben lévő bányatörvényben elfogadott bányaszolgalmi intézkedés oly terjedelemben megtartassék.

Ugyanis tagadhatatlan, hogy a bányaszolgalmak sok viszályra adnak alkalmat, hogy a szolgalom alá jutott bányának hátráltatásával jár, egyáltalában kényelmetlenséggel van összekötve, kőszénbányánál pedig egyenesen veszélythozó lehet.

Ezért a jelen törvényjavaslat a nagyobb (51. §. szerint

adományozott) méretű bányáknál a szolgalmaktól egészen eltekint, az illetőkre bízván, hogy e részben szabad egyezkedés (a mint ez legnagyobb részt eddig is történt) intézkedjenek.

A felső-magyarországi hossztelkesekre s a felsőbányai és erdélyrészi kisebb méretű bányatelkesekre nézve a bányaszolgalmak fentartása az eddigi tapasztalás után ítélve, indokoltnak látszik.

Határvillongások esetében a véglegesen döntő ítélet a bíróságot illeti, első sorban azonban mégis a bányahatóság van hivatva közbenjárni, miután az adományozási okmányt ő adta ki és a határok mibenlétéről ő bir legbiztosabb tudomással.

XI. FEJEZET.

A bányabirtokosoknak hivatalnokaikhoz és munkásaikhoz való viszonyáról.

Ezen fejezet főrészeiben a magyar ipar- és népoktatási, valamint az érvényben álló bányatörvény alapján lévén szerkesztve, külön észrevételre alkalmat nem ad.

XII. FEJEZET.

A társ-pénztárakról.

A társ-pénztárak azon jótékony intézetek, melyek a bányász-nép körében évszázad óta fennállván, azt a proletariattól megmentették. Ezen intézetek eddig kényszerítő kötelezettséggel lettek felállítva és fentartva, ha kényszer jövőben mellőztetnék, nem csak a jövőendő bányásznép fosztatnék meg ezen intézetek előnyeitől, hanem a jelenleg is fennálló ily intézetek jutnának tönkre, mert ezen intézetek csak akkor állhatnak fenn, ha folytonosan új fizető társak lépnek be.

A társ-pénztárak szüksége és haszna nemcsak a munkásra, hanem a munkaadóra nézve is tagadhatatlan. Az elsőre nézve

azért, mivel a bányamunkában nemcsak egészsége, hanem élete is több oldalról van veszélyeztetve, mint más munkában és mivel ezen legterhesebb munkában már korán válik munkaképtelenné.

A munkaadóra nézve az előny főképp abban áll, hogy folytonosan kiképzett, bányáinak összes viszonyait jól ismerő munkás-személyzettel rendelkezhetik. Hozzájárul még az is, hogy nem létezik más biztosító intézet, mely mindazon biztosító ágakat egyeilen egy díjszabályzat mellett egyesítené, mint a közösség elvére fektetett bányatárspénztár, mely betegsegélyt, temetkezési segélyt, nyugdíjt, valamint az özvegyek és árvák ellátását magára vállalja.

Mindezen tekintetek főindokul szolgáltak azon intézkedésre is, mely szerint a munkaadó is köteles bizonyos arányban a társpénztárba, vagyis azon intézetbe befizetéseket tenni, mely az ő szolgálatában munkaképtelenné vált munkásnak segélyt ad.

Nagyobb figyelmet kellett a tőke képzésére fordítani, mivel a bányaipar ingadozó voltánál fogva csak kellő nagyságú tőke szolgálhat biztosítéskul arra, hogy a munkás, ki munkaképessége idejében sok fáradozással szerzett és nehezen nélkülözött filléreit az intézetbe befizette, munkaképtelensége beálltával a jogosan reménylett segélyt elérje. Nem léteznek biztos statisztikai adatok, melyek alapján némi valószínűséggel lehetne a tőke nagyságát kiszámítani, mely minden körülmények alatt képes a szerzett igényeket kielégíteni, szükséges volt tehát a tőkeképzést annyira kiterjeszteni, hogy a szerzett igények akkor is elégíthetők ki, midőn a bányamű felhagyatik és ez csak az által érethetnék el, ha a tőke kamatai elegendők az igények teljesítésére.

Minél előbb következik ez be, annál biztosabb a segélynyújtás. Az e tekintetben a tervezetbe felvett szabályok annál szükségesebbek, minél nagyobb a munkásnépnél a hajlam, a befizetéseket leszállítani, mielőtt a társpénztár némi nagyobb tőkével bír.

A tapasztalás azon sajnos meggyőződést eredményezte, hogy a társpénztárak számára a munkások béréből levont pénzekkel a munkaadók részéről nagy visszaélések követték el, melyek ellenében a munkás-személyzet majdnem minden oltalom nélkül maradt.

Tapasztaltatott továbbá az is, hogy bizonyos befolyások következtében a társpénztári pénzek más célokra is fordítottak, mint a minőkre azokat különös rendeltetésüknél fogva fordítani kellett volna. E két visszaélésnek csak akkor lehetett gátot vetni, hogy egyrészt a társpénztárak a bányahatóságok különös felügyelete alá rendeltettek s e részben a bányahatóságoknak tágabb hatáskör nyitott; másrészt tüzetesen lettek megjelölve a törvényben a címek, melyek alatt egyedül tehetőek kiadások a társpénztárakból.

Miután a bánya-társpénztárak igen hathatós tényezőt képeznek a munkások kérdésének a bányaiipar körében való üdvös megoldására, az ezekről szóló törvénytervezet a törvényhozás különös figyelmébe ajánlatik.

XIII. FEJEZET.

A felügyeleti díjról.

A jelenlegi bányatörvény szerint minden adományozott bányamérték (12,544 □ öl) és külmérték (32,000 □ öl) után bizonyos illeték, az ugynevezett mértékilleték fizetendő, mely még 1867. év előtt rovatott ki rendeleti uton és jelenleg évi 4 frttal áll fenn. Kisebb bányamértékek után az illeték aránylag fizettetett.

Ezen mértékilleték mellett fennáll még jelenleg az ugynevezett szabadkutatási illeték, mely 1862. évben — midőn a bányavám megszüntetve lett, — behozatott, évi 20 frttal állapított meg s minden 224 öl sugarú szabadkutatástól fizetendő, később 4 frtra szállítottatott le s ezen nagyságban maig is fennáll.

Ezen két illeték jelen törvényjavaslat szerint fentartatik, még pedig mint »felügyeleti díj«, mely név alatt (jelesen a mértékilleték) más országokban, mint Francia-, Szász- és Poroszországban is fennáll és azon külön költségek fedezésére van szánva, melyeket a bányákra való felügyelet az államnak okoz.

Az adományozott bányatelkek után kivetett díj a bányászatra nyomasztólag eddig sem hatott s azon mértékben megközelítőleg most is fentartatott, csak hogy jelenleg az adományozható terület nagysága felette változó lévén, bizonyos fokozatokról kellett gondoskodni (207. §.) Ezen felügyeleti díj negyedévenként előre lefizetendő.

A zártkörű kutatványok után a felügyeleti díj a sugár hossza után rovatott ki (207. §.) és megállapított, hogy ezen díj az első évre a bejelentés alkalmával, a további időre évenként előre lefizetendő. (208. §.) Ha a díj nem fizettetik, a zártkörű kutatvány elvonatik.

Hogy a felügyeleti díj a zártkörű kutatvány után is, tehát még csak a felkeresési munka után követeltetik, ez azzal igazolható, hogy a kutató az államtól kizárólagos jogot nyert, hogy a bányahatóságot nagy mérvben veszi igénybe s végül azzal, hogy ez által a meddő térfoglalás korlátoztatik.

Ugyanis az eddigi tapasztalás mutatta, hogy a szabadkutatások igen sok esetben csak szédelgési czélokból százával, sőt ezerével lettek bejelentve, bennök évek hosszú során át egy kapavágás sem történt, utánuk egy krajczár illeték sem fizetett s így meddő térfoglalások történtek s mégis ezen bányajogositványok elvonása a jelenlegi törvény nehézkes intézkedései folytán csak igen nehezen volt eszközölhető.

Jövőre tehát remélhető, hogy zártkörű kutatványok csak oly bányavállalkozók által fognak bejelentetni, kik szabad ásványokra komolyan kutatni kívánnak és a földben rejlő kincseket kiaknázni akarják.

Kétségtelen, hogy a felügyeleti díj nem fogja azon magasságot elérni, mint eddig, de ha tekintetbe vétetik, hogy az eddigi

szabadkutatási illetékből évenként ezreket, mint behajthatlan összegeket kellett törölni, hogy a nagy összeg (mintegy 100,000 frt) csak papíron volt, hogy ezen illetékek kimutatása, behajtása, illetőleg törlése a bányahatóságok és adóbehajtási közegek roppant zaklatásával járt: félreismerni nem lehet, hogy az újabbi intézkedés folytán bekövetkezendő állapot minden tekintetben előnyt érdemel.

A nagy költséggel, fáradozással és kockázattal járó bányaipar némi könnyítésére a jelen törvénytervezetben megállapított, hogy bányaipari ügyekben a felek beadványai, a mennyiben a bélyeg-törvény szerint nem lennének bélyegmentesek, kivétel nélkül a legkisebb beadványi bélyeggel láttassanak el s hogy a bányahatósági okmányok bélyegmentesen adassanak ki.

Bélyegmenteseknek nyilvánítottak továbbá a kutatási bejelentések és a bányaszemlei jegyzőkönyvek, mivel a kutatási bejelentésnek bélyeggel való megterhelhetése ellentétben lenne a törvény által kimondott általános kutatási szabadsággal, a bányaszemle pedig nem csak magán, de államérdek végett is tartatik meg.

A bánya-társpénztárak, mint jótékony célú és nem nyereszkedés végett fennálló intézetek, minden ügyeikre nézve bélyegmenteseknek mondattak ki.

XIV. FEJEZET.

A bányahatóságokról.

A bányahatóságokra nézve főképp azon kérdés kíván megfontolást, vajjon szükséges-e a háromfoku felfolyamodást megtartani?

Ámbár az át. osztrák bányatörvényben a háromfoku bányahatóság elvileg meg volt határozva, ez mégis a bányaiparosokat ki nem elégítette, mivel a másodfoku bányahatósági teendőkkel nem egy szakértőkből álló testület, hanem a politikai helytartóságok ruháztattak fel.

Magyarországban e minőségben a Helytartótanács, Horvátországban az ottani volt kormány, Erdélyben az országos pénz-

ügyi igazgatóság működött. Ezen hivatalok feloszlatása, illetőleg átalakítása óta a másodfoku bányahatóság megszűnt s ennek teendői a földművelés-, ipar- s kereskedelemügyi miniszterre, mint legfelső bányahatóságra szállottak át. Ez idő szerint tehát csak két fokú hatóság létezik.

Ámbár a lefolyt tizenhat évi idő alatt ezen intézkedés ellen, sem a bányaiipar köréből, sem a nyilvánosság útján nehézség nem jelentkezett, mégis a bányatörvény tervezetét megelőzte tárgyalások alkalmával a bányaiiparosok körében azon óhajtatásnak adatott kifejezés, hogy a másodfokú hatóság, még pedig szakértő egyénekkel és testületi szervezettel ismét felállíttassék : mely kivánalomnak indokolásául, valamint a törvénykezési rendtartásra, úgy a magyar ipartörvényre történt hivatkozás, melyek mindegyikében a hármask fokú felfolyamodás elfogadtatott.

Ezen kivánalomnak a bányaiiparosok megnyugtására, a törvényben hely adatott, ámbár ez a bányahatósággal járó költségeket tetemesen fogja szaporítani.

Külön megemlítést érdemel e fejezetben felvett azon intézkedés, mely szerint a kerületi bányahatóság a bányaiipar körében az iparhatóság teendőivel ruháztatik fel és továbbá az, hogy a bányahatóság felügyeleti joga minden földalatti bányaművelésre, tehát a földbirtokos által nem szabad ásványra megindított ilyennemű munkálatokra is kiterjed.

Az első intézkedés a bányavállalkozókra nézve kényelmesebbnek, a másik pedig közbiztonsági tekinteteből szükségesnek találtatott.

Egyrészt a bányavállalkozók kényelmére, másrészt a bányahatóságok támogatására felvették a hiteles bányamérnökök.

Az intézmény rendeleti úton fog szabályoztatni.

XV. FEJEZET.

Az áthágásokról és büntetésekről.

A bányatörvény szabályai a bányaiipar érdekében vannak megállapítva, a ki tehát azon szabályokat áthágja, a bányai-

ipar érdekeit sérti s azért büntetendő, annál inkább, mert figyelembe kell venni a bányászattal járó nagy veszélyeket s azon körülményt, hogy egy csekély mulasztás nagy bajokat és pótolhatlan károkat idézhet elő.

A kiszabott bírságok amennyivel inkább mérsékelteknek tekinthetők, mivel, kivéve azokat, melyek az ipartörvényből átvétettek, csak a bírság maximuma határozott meg, a bírság minimuma pedig a bányahatóság belátására bízott, mely ez által abban a helyzetben van, hogy a bírságot a megbüntető egyéniségéhez és vagyoni állapotához képest kiszabhassa.

A bírságpénzek közigazgatási úton hajtatnak be és a társ-pénztárakba folynak.

Hogy pedig a büntetési jog, mint eddig is megvolt, a bányahatóságra, nem pedig az amugy is nagyon elfoglalt bíróságra ruháztatik, ez abban találja okát, mert ez által a bányahatóság rendeletei nyomatékossabbak lesznek és sok esetben a bírsággal való fenyegetés a kívánt cél elérésére elegendő lesz.

De különben is a bányahatóság inkább van azon helyzetben, hogy az áthágás minőségét és a büntetés mérvét megítélhesse.

XVI. FEJEZET.

A bányajogositványok elenyésztéről.

Az e fejezetben foglalt szabályok azon elven alapulnak, hogy, habár a bányatörvényt sértő iparost törvénytársa esetében a bányajogositványtól meg lehet fosztani, az ő ipara által létrejött bányavagyonnak értéke mindazonáltal, a mennyiben értékesíthető, neki kiadassék.

A felhagyott bányákra nézve rendőri intézkedések szükségesek.

XVII. FEJEZET.

A bányák s azok tartozékára való jelzálogról és a kielégítési sorrendről végrehajtás és csőd esetében.

E szabályok a köztörvények kiegészítéseül szolgálnak s az eddigi bányatörvényben foglalt szabálytól csak annyiban történt eltérés humanitárius szempontjából, hogy a kielégítési sorrendben a felvigyázó személyzet és a munkások munkabérkövetelései első helyre, a kincstári jövedelmi adó és felügyeleti díjkövetelések harmadik helyre tétettek.

XVIII. FEJEZET.

Átmeneti határozatok.

Az ezen fejezetben felvett szabályok a jogfolytonosság oltalmára szolgálnak mindazon ügyekre nézve, melyek iránt az új törvénytervezet az eddigiektől eltérő szabályokat tartalmaz.

Ezenkívül még oly intézkedések is vétettek fel, melyek által a jelen törvénytől való eltérések idővel e törvény szabványai alá vethetők.

A 270. §. azonban külön megemlítést igényel. Midőn a jelen törvénytervezet a kőszénre feltétlenül a szabad ásványok közé sorozza, megszünteti az országbirói értekezlet határozatai VII. rész 1. §-ban a törvényhozás másképeni intézkedéseig a földtulajdonosok számára fentartott azon jogot, mely szerint kőszénre való bányajogositványok kiadása az illető földtulajdonos beleegyezésétől tetetett függővé. Mintán ezen jognak rögtöni megszüntetésétől az illető földbirtokosokra nézve, kik az említett országbirói értekezlet határozataiba bizván, jóhiszeműleg jogügyletekbe bocsátkoztak vagy költségeket tettek, nehézségek támadhatnak, méltányosnak látszott ily viszonyok lebonyolítására, egy minden körülmények közt elegendő határidőt kiszabni, melynek lejárta után hazánkban a bányaszabadság a kőszénbányászatra nézve is feltétlenül hatályba fog lépni.